

**Leeter masa Pawl ma
wuzlalatara a
Rawma hay
Mey da ray**

Leeter ŋgada Rawma hay

Pawl ma wuzlala leeter kede na, ta daw aa berney ŋga Rawm daa ba aran. A wuzlala na, daa masa anja daa mepəkey anja ŋga dey maakar. A wudey ŋga daw a Rawm ŋga vəltar gədaŋ a ndəhay fetede. Fa dəba ha, a wudey ndəhay da Rawm a jənmara ŋga daw aa hwayak mekele. A wuzlala leeter e na, da way Gayus da Kwarinti (16.23). Ara Febe, ŋgwas ma jənta ndəhay daa mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu da Senkere, slala masa gweegwe ta Kwarinti, ma handa leeter e a Rawm (16.1-2).

Daa leeter e, Pawl a wuzlalatar da ray meesərkedey anja da ray Yesu. Da ndaw a wudey ŋga njey maaya fa mey ŋga Gazlavay na, si a pa Yesu ŋga ndaw anja fara fara gway, ba na, cek mekele daa ba (1.17).

Daa mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu da Rawm na, Jəwif hay daha, asaya, ndəhay masa Jəwif hay ba hay daha. Jəwif hay a fa səpmara kwakwas ata cəŋga. Ndəhay mekele mekele a wulkam ndəhay masa Jəwif hay ba hay si a səpmara kwakwas ŋga Jəwif hay may. Pawl a ləvey, kwakwas ŋga Jəwif hay na, a ləhey ndaw ba. Nga ləhey na, si ndaw a təba mey ŋga Yesu

ta gədaŋ ɳga Mesəfney ɳga Gazlavay. Ara daa fasəlawal 1 haa 8 Pawl maa guzley anda kede.

Daa fasəlawal 9 haa 11, Pawl a ləvey kwa har-gədaŋ ɳga Jəwif hay a təbmara mey da ray Yesu ba na, a wulkey pas pal na, a təbmara la.

Daa fasəlawal 12 haa 16 Pawl aa guzley da ray menjey ɳga ndəhay ɳga Yesu daa Egəliz leŋ da wuzlah ndəhay da bəla. Pawl a ndəvda leeter e na, ta mecey-har a ndəhay ga.

Daa dərewel e kede na, mey mekele mekele daha ɳga vəley gədaŋ a ndəhay:

Mey da ray meləhey daa mebərey (3.23; 6.23; 10.9)

Mesəfney ɳga Gazlavay a jənta ndəhay daa menjey ata (8)

Cek masa ndaw ma da hətar maja anŋa maaya fa mey ɳga Gazlavay (5.1-5)

Mey da ray menjey ta mewudey-vaw (13.8-10)

Mecey-har

¹ Ara yah Pawl ma wuzlalakwara leeter kede. Yah ndaw ma ka sləra ɳga *Yesu *Kəriste. Ara *Gazlavay ma walaya ɳga key *ndaw-meslərey ɳga Yesu, a paya ɳga wuzey mey anŋa maaya mawiya. ² *Mey-maaya-mawiya ha na, Gazlavay a ləvey dəga zleezle a da slərdərwa ta fa ndəhay ma təla mey anŋa. Mey ɳga ndəhay ma təla mey anŋa ha na, mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay. ³⁻⁴ Mey-maaya-mawiya ha na, ara mey da ray Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste, Bəzey ɳga Gazlavay. A tərey ɳga

ndaw-magədaŋ, a yawa daa səkway ŋga Bay *Davit. Ama Gazlavay ta wuzdərwa la fara fara, ara Bəzey anja masa ta gədaŋ daa masa anja ma sləkdfadərwa daa meməcey ta gədaŋ ŋga Mesəfney anja. ⁵ Gazlavay ta wuzdiwa maaya anja la ta fa Yesu Kəriste he. A paya ŋga ndaw-meslərey ŋga Yesu amba ya wuzdatara Mey-maaya-mawiya a ndəhay daa səkway hay wura wura cəpa. Ya wuzdatara na, amba ndəhay a, a təbmara mey anja, a namar ray. Anda kede, ya fa həslar ray a Kəriste. ⁶ Akwar Rawma hay may, akwar da wuzlah ndəhay a ŋgene, maja Yesu Kəriste ta zəlkwar la ŋga tərey ndəhay anja hay.

⁷ Ya fa cakwar har, akwar ndəhay cəpa da *Rawm, akwar masa Gazlavay ma wudkwar kalah. Gazlavay ta zəlkwar la, ta tərdakwar la ŋga ndəhay anja hay.

Anja Papa aləkwa, Bay Gazlavay, ta Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ŋga pəsmakwar mey, asaya, ŋga njadamakwar daa zazay.

Pawl a wudey ŋga daw ŋga nəktərwa Rawma hay

⁸ Yaw, teesed na, ya fa kar suse a Papay Bay Gazlavay ta fa Yesu *Kəriste maja akwar tabiya. Ya fa kar suse he na, maja ndəhay da bəla tabiya fa zəldamakwar sləmay maja akwar ma təbmara mey ŋga Yesu Kəriste. ⁹ Gazlavay a səra, daa masa ya fa dəreye daŋgay na, ya fa sərfadakwar.

1:3-4 1.3-4 Mt 1.1; 20.30-31; SNM 13.33; 2Tm 2.8   **1:5** 1.5 11.13;
15.15-18; Gal 1.1; 2.7, 9   **1:7** 1.7 zazay: 5.1; 15.33; 16.20; 1Kwr
7.15   **1:8** 1.8 16.19; 1Tes 1.8

Ya fa kar sløra ta mevel pal daa masa ya fa wuzda *Mey-maaya-mawiya da ray Bøzey aŋga.

10 Ya faa cøfdø mandaw mandaw daa medørey-dangay adaw amba a vølya cøved ŋga daw fa akwar anda aa ma wudsey. **11** Ahaw, ya wudsey fara fara ŋga høtkwar fa dey amba ya vølkwar gødaŋ ma sawa ta fa *Mesøfnøy ŋga Gazlavay. Anda keſe, ka da høtam gødaŋ ma føna ma føna daa cøved ŋga Yesu. **12** Ya wudsey ŋga løvey na, ya da daw fa akwar a na, amba ya jønkwa vaw ŋga vøley gødaŋ da wuzlah aløkwa. Anda meløvey, ya da høtey gødaŋ maja akwar ma tøbmara mey ŋga Yesu. Akwar may, ka da høtam gødaŋ maja yah ma tøba mey ŋga Yesu.

13 Mølma adaw hay, maaya na, ka sørmara ya ta wulkey la dey ga ŋga daw fa akwar, ama ya ta høtey har ŋga daw daa ba aran. Ya wudsey ŋga daw fa akwar a na, ŋga kawa sløra ŋga jønkwar ŋga daw fa mey fa mey daa cøved ŋga Yesu anda yah ma jøntørwa ndøhay daa hwayak hay mekele mekele may. **14** Si ya wuzda Mey-maaya-mawiya a ndøhay tabiya, kwa ŋgada ndøhay daa berney hay ŋga Gørek hay, kwa ŋgada ndøhay daa slam hay mekele, asaya, kwa ŋgada ndøhay ta lenjesl ma søra cek, kwa ŋgada ndøhay ma søra cek ba. **15** Ara maja ŋgene, yah ma wudsey ŋga daw fa akwar Rawma hay may ŋga wuzdakwara Mey-maaya-mawiya.

*Mey-maaya-mawiya aa ta gødaŋ ŋga løhey
ndøhay*

16 Ya fa da zlurey ḥga wuzey *Mey-maaya-mawiya na, daa ba, maja Mey-maaya-mawiya aa ta gədañ ḥga Gazlavay ḥga ləhdata ndəhay ma pamara Yesu ḥga ndaw ata fara fara daa mebərey. Gazlavay a ləhey teesed na, ndəhay *Jəwif hay, fa dəba ha, ndəhay masa Jəwif hay ba. **17** Mey-maaya-mawiya na, fa wuzdərwa Gazlavay a nəkta ndəhay, ata maaya fa mey aŋga na, kwara. A da nəkta ndəhay, ata maaya na, ta fa ata ma pamara Yesu ḥga ndaw ata fara fara gway, ba na, cek mekele daa ba. Ara anda mawuzlalakaya daa c'erewel ḥga Gazlavay, ma ləvey: «Ndaw masa maaya fa mey ḥga Gazlavay na, ara ndaw ma pa Gazlavay a ḥga ndaw aŋga fara fara. Anda kede, a hətey heter mendəvey ba la.»

Ndəhay tabiya ata ta mebərey na, maja me?

18 Gazlavay da vad fa cey mevel da ray mebərey ḥga ndəhay magədañ tabiya. Ata fa kam cek hay malamba ḥgada ndəhay, a namar ray a Gazlavay ba səlak. Anda kede, Gazlavay a da katar sariya maja ata fa təkmata ndəhay siya ḥga sərey mey masa fara fara da ray Gazlavay. **19** A da sərdata banay maja cəved mawuzdakaya maaya maaya cay ḥgada kwa waawa amba a sərey cek da ray Gazlavay. Ara Gazlavay a, ray aŋga, ma wuzdatara cəved e fa mey ata. Ama ata ta səpmara cəved e daa ba. **20** Fara

---

1:16 1.16 2.9; SNM 13.46; 2Tm 1.8; 1Kwr 1.18, 24   **1:17** 1.17
3.21-30; fasəlawal 4; 10.4-13; Hab 2.4; Gal 3.9-12; Fəl 3.9; Heb
10.38   **1:18** 1.18 2.5, 8; Ef 5.6; 2Tes 2.12   **1:19** 1.19-20 Jəw
12.9; Ps 19.2-5; SNM 17.27-28; 1Kwr 1.21

fara, ndaw a gwa ŋga hətar Gazlavay ta dey ba, ama dəga anŋa ma ləma bəla haa wure kede, ndəhay a gwamara ŋga sərmara ta fa cek hay masa anŋa ma katərwa. Cek hay a na, fa wuzdərwa Gazlavay aa ta gədaŋ mendəvey ba ŋga sərmataw, asaya, anŋa Gazlavay Mawacawaca. Anda kede, fa mey ŋga Gazlavay na, mey ata ŋga wurey amba Gazlavay a sərfatar dey-ceceh fa mebərey ata na, daa saba. ²¹ Ndəhay a fa sərmara Gazlavay na, daha. Ama a namar ray ba, a kamar suse ba anda ara Gazlavay ata ba. A wulkam na, a ray cek hay ŋga tede. Ata na, anda ata daa ləvanj maja cek maaya ta maaya ba na, a sərmara ba. ²² A pamara ray ata ŋga ndəhay ta lenjesl ma səra cek, anja ara ndəhay manjar-lengesl. ²³ Gazlavay masa ta gədaŋ, ndaw masa ta dey ŋga sərmataw na, ata fa namar ray daa ba. Sasəkar a nam ray na, ŋgada cek mavədkaya ta bərey anda ndaw-magədaŋ masa ma da məc ey jak. Asaya, a nam ray na, ŋgada cek hay masa ata ma vədmata ta har ata hay aa slam a ŋga diyanj hay, aa slam a ŋga cek hay masa salay məfad lej aa slam a ŋga zezekw hay.

²⁴ Ara maja ŋgene, Gazlavay ma mbəkdata sem amba a kam cek hay ma ka hezey masa ata ma wudsam. Anda kede, fa nəsmara vaw ata ta cek hay ma ka hwaray. ²⁵ Yaw, ta mbəkdamara mey masa fara fara da ray Gazlavay sem amba a jəkam sləmay fa mey membərzley. A ragadam na, ŋgada cek hay masa Gazlavay ma katərwa jak, a namatar ray. Ama Gazlavay ta ray anŋa

masa ma katərwa cek hay a na, ta mbəkdamara sem jak. Aŋga na, Gazlavay pal masa ndəhay ma da həlmamara ŋga sərmataw. *Amen.

26 Ara maja ŋgene, Gazlavay ta mbəkdata sem amba a kam cek hay malamba ma ka hwaray anda ata ma wudam kalah daa mevel ata. Ngusay a mbəkdamara meney ta zel hay anda maamandaw, a nam ta ŋgusay cəla ata hay. Ngene ara cek malamba, ara cek ŋga key kəne ba. **27** Zel hay may kəne, a mbəkdamara meney ta ŋgusay. A wudam na, si ŋga nam ta zel hay cəla ata hay. Zel a ney ta zel cəla na, ara cek ma ka hwaray kalah. Anda kedə, fa handamawa banay ŋgada ray ata, təde ta sləra ata maaya ba ha ŋgene.

28 Ndəhay a ŋgene ta wudam ŋga sərmara Gazlavay daa ba. Ara maja ŋgene Gazlavay ma mbəkdata sem amba a wulkam saw, a kam cek ta cəved e ba. **29** Cek hay maaya ba daa mevel ata daha. Ata fa kam cek masa ta cəved e daa ba, fa sərdamata banay ta ndəhay, fa kam dey fa cek ŋga ndəhay, fa kam maagway, fa kam səlen, fa kədəm ndəhay vagay, fa kam baazlam da wuzlah ata, fa kam wewer fa cek ŋga ndəhay, fa fəcam ndəhay. Asaya, ata fa slam mey a ray ndəhay, **30** fa kam mbad'a fa ndəhay, a wudmara Gazlavay ba, fa cədəm vaw saw, fa zlapam, faa həmdamara ray ata. Mandaw mandaw ata fa səpam wewer hay mekele mekele ŋga key cek hay maaya ba a ndəhay. A namatar ray

ŋgada papa ata hay ta mama ata hay ba. ³¹ Ata manjar lenjesl, aa guzlam ta neneh cew cew, a wudam vaw pəreh, a səram dey-ceceh fa ndaw ba. ³² Ama, ata fa sərmara, ndəhay ma kam cek hay maaya ba anda ŋgene na, Gazlavay a katar sariya la. Ndəhay anda ŋgene hay na, ata təde ŋga kədəy vagay maja mebərey ata. Ta ŋgene he cəpa, fa kam cek hay malamba ma fəna ma fəna, asaya, aa həmdamata ndəhay mekele ma kam cek hay malamba anda ata.

2

Gazlavay a da katar sariya a ndəhay na, kwara?

¹ Jam adaw hay, da akwar fa mbədmatar ray a ndəhay na, mey akwar ŋga wurey amba Gazlavay a sərfakwar dey-ceceh fa mebərey akwar na, daa ba, maja akwar ta mebərey anda ata may. Da ka mbədmatar ray a ndəhay na, a key ŋgene, ka mbədmatar ray ŋgada akwar ray akwar, maja akwar fa kam cek maaya ba letek anda ata. ² Ya sərkwa Gazlavay a key sariya la, a da sərdata banay ta ndəhay ma kam cek hay malamba. Sariya ŋga Gazlavay a na, ara ta cəved e fara fara.

³ Akwar ndəhay ma kam cek hay malamba, ka mbədmatar ray ŋgada ndəhay mekele ma kam cek malamba anda akwar na, ka wulkam Gazlavay a kakwar sariya ŋgaa zəddakwar daa ba daw? ⁴ Gazlavay na, ara ndaw maaya, a sərda banay ta ndaw fiyaw fiyaw maja mebərey

aŋga ba. Aŋga fa bøsa mebørey a, kaa ka røsmara Gazlavay a jak na, kwara? Aŋga ma kakwar maaya ŋgene na, amba ka mbøddamara menjey akwar, ba diya? ⁵ Akwar, ndøhay masa ray maŋgørdakaya ŋgene, ka wudam amba ka mbøddamara menjey akwar ba. Anda kede, akwar fa cøhadamawa sariya ŋga Gazlavay ŋgada ray akwar ma føna ma føna. Yaw, ta pas masa Gazlavay ma da cey mevel a ray ndøhay ta mebørey fara fara na, a da katar sariya tøde ta mebørey ata. ⁶ A da pølra mawurbay a ndaw a, a ndaw a, tøde fa sløra maaya ta maaya ba masa aŋga ma ka.

⁷ Ndøhay masa ma søpam ŋga key maaya mandaw mandaw na, a wudam Gazlavay a høsltar ray, a njadata aa slam aŋga mewedsey, a wudam ŋga høtey heter mendøvey ba. Gazlavay a da vølda heter mendøvey ba ha na, ŋgada ata. ⁸ Ama ndøhay masa ma kam høma a ray Gazlavay, ma røsmara mey masa fara fara, ma søpam ŋga key cek hay malamba mandaw mandaw na, Gazlavay a cey mevel la ga a ray ata, a sørdata banay la.

⁹ Ahaw, ndøhay masa ma kam cek hay malamba na, a sørøm banay la ga, a tøwam la. Ma da sørøy banay teesed na, ndøhay *Jøwif hay, fa døba ha, ndøhay daa søkway hay siya tabiya may. ¹⁰ Ama ndøhay ma kam cek hay maaya na, Gazlavay a da høsltar ray, a njadata daa zazay aa slam aŋga mewedsey. A da ka køne ŋgada

ndəhay aŋga hay tabiya, teesed na, ŋgada Jəwif hay, fa dəba ha, ŋgada ndəhay daa səkway hay siya tabiya may, ¹¹ maja Gazlavay na, a weley ndəhay ta weley ba.

¹² Gazlavay ta wuzdara kwakwas aŋga la a *Mawiz. Da ndəhay masa ma sərmara kwakwas a ba, a kam mebərey na, ndəhay a, aa zədam la tabiya, ama a daa zədam na, maja kwakwas a ba. Jəwif hay na, a sərmara kwakwas a. Ata may, da a zləbmara kwakwas a na, Gazlavay a katar sariya la anda kwakwas a ma ləvey. ¹³ Gazlavay a nəkta ndəhay, ata maaya fa mey aŋga na, maja ata ma cəndamara kwakwas a ta sləmay daada ba, ama maja ata ma kamara cek anda kwakwas a ma ləvey.

¹⁴ Yaw, ndəhay mekele masa Jəwif hay ba, ma sərmara kwakwas ŋga Mawiz ba na, ta pas lanjar ata ray ata fa kam cek hay anda kwakwas ŋga Mawiz a ma ləvey cəŋga. Anda kede, kwa a sərmara kwakwas a ba na, ata fa sərmara ŋga key cek hay ta cəved e cəŋga. ¹⁵ Menjey ata na, fa wuzda Gazlavay ta wuzdatara kwakwas a sem, aa daa mevel ata. Asaya, ta pas mekele, mewulkey ata fa wuzdatara cek masa ata ma kamara maaya ta maaya ba. ¹⁶ Fara fara, pas pal Gazlavay a katar sariya la a ndəhay ta fa Yesu *Kəriste. Ta pas ŋgene, Gazlavay a da wuzdərwa mewulkey masa məbadakaya daa mevel ŋga ndaw a, ŋga ndaw a. *Mey-maaya-mawiya masa yah ma wuzda na, fa ləvey kəne.

Jəwif hay a səpmara kwakwas ɳga Mawiz ba na, maja me?

¹⁷ Kaa akwar *Jəwif hay na, kwara? Ka ləvam akwar na, Jəwif hay, asaya, ka wulkam ka ləvam cek hay tabiya ata ta cəved e maja ka sərmara *kwakwas ɳga Mawiz, ka zlapam ka ləvam akwar ndəhay ɳga Gazlavay. ¹⁸ Ka sərmara cek masa Gazlavay ma wudey, asaya, kwakwas ɳga Mawiz fa wuzdakwara cəved ɳga sərey cek masa maaya ta maaya ba. ¹⁹ Ka wulkam na, ka gwamara ɳga wuzmatar cəved ɳgada ndəhay masa wulaf hay * daw? Asaya, ka wulkam na, akwar ndəhay ma wadamatar dey a ndəhay masa daa ləvanj daw? ²⁰ Ndəhay ma səra cek ba na, ka wulkam ka gwamara ɳga kətmata la daw? Asaya, ka wulkam na, ka gwamara ɳgaa sərkadamata bəza hay † daw? Ka wulkam anda keđe maja ka ləvam kwakwas ɳga Mawiz ta wuzdakwara cek hay sem cəpa ta fa mey masa fara fara. ²¹ Ehe, jəkam sləmay, akwar ndəhay masa maa sərkadamata ndəhay siya, kaa sərkam ray akwar ba na, maja me? Akwar ndəhay ma kətmata ndəhay siya ɳga leley ba, kaa ka lalam na, kwara? ²² Asaya, akwar fa ləvmatar a ndəhay ka da lam vaw saw ba, kaa ka lam vaw saw saya na, kwara? Ka ləvam saya ka tam

---

2:17 2.17 9.4; Iz 48.1   * **2:19** 2.19 wulaf hay, ndəhay masa daa ləvanj: Pawl a wudey ɳgaa guzley da ray ndəhay masa Jəwif hay ba masa ma sərmara Gazlavay ba.   **2:19** 2.19 Mt 15.14
† 2:20 2.20 bəza hay: Pawl aa guzley da ray bəza hay fara fara ba, ama da ray ndəhay masa ma sərmara mey ɳga Gazlavay maaya maaya ba aranj.   **2:21** 2.21 Mt 23.3-4; Jaŋ 7.19

kuley ba, kaa ka lalamata cek hay da ver-kuley hay saya na, kwara? ²³ Akwar fa zlapam kalah, ka lèvam ka sèrmara kwakwas ñga Mawiz, ama akwar fa zlèbmara kwakwas a saya na, kwara? Anda kede, a key ka pamar hwaray a Gazlavay. ²⁴ Ara anda mawuzlalakaya daa dñrewel ñga Gazlavay ma lèvey: «Ndèhay siya faa guzlam mey maaya ba da ray Gazlavay maja akwar Jèwif hay.»

²⁵ Akwar Jèwif hay, ka lèvam Gazlavay a sèrkwar ta fa *mesley mandawal. Da akwar fa sèpmara kwakwas ñga Mawiz ta cèved e na, mesley mandawal a, a jènkwar la. Ama da akwar fa sèpmara kwakwas a ta cèved e daa ba na, mesley mandawal a ara cek ñga tede ñgada akwar, fa da jènkwar daa ba.

²⁶ Anda kede, da ndaw mandawal manjar ñga sley, a sèpa kwakwas ñga Mawiz ta cèved e na, Gazlavay a nèka ndaw a anda ndaw maslakaya mandawal ba daw? ²⁷ Da ray ñgene, ndèhay daa sèkway hay mekele mandawal manjar ñga sley masa ma sèpmara kwakwas ta cèved e, a mbèdmakwar ray la. A da mbèdmakwar ray na, maja akwar Jèwif hay, akwar ta kwakwas akwar mawuzlalakaya, asaya, akwar fa slam mandawal, ama ta ñgene he cèpa, akwar fa zlèbmara kwakwas a cènja. ²⁸ Ndaw a da sèrey anja ndaw Jèwif fara fara na, ta fa me? A da sèrey anja ndaw Jèwif fara fara na, ta fa cek masa ndaw ma gwa ñga hëtar ta dey fa vaw anja daada ba, anda meløvey, ta fa mesley

mandawal daada ba. ²⁹ Ama ndaw Jəwif fara fara na, ara ndaw masa Gazlavay ma mbəd̥dara mevel aŋga sem. Ndaw maslakaya mandawal fara fara na, ara ndaw masa *Mesəfn̥ey ŋga Gazlavay fa key sl̥era daa mevel aŋga, ba na, ara ndaw masa ma səpey kwakwas mawuzlalakaya daada ba. Ndaw masa Jəwif fara fara na, ara ndaw masa Gazlavay maa həmda, ba na, ara ndaw masa ndaw-magədan̥ maa həmda ba.

3

Ndaw masa manjar mebərey na, dahan̥ daw?

¹ Da anda kede na, *Jəwif hay a fənmata ndəhay mekele fa mey ŋga Gazlavay na, ta me? *Mesley mandawal na, ara cek ma jəney ndaw daw? ² Ahaw, Jəwif hay a fənmata ndəhay mekele na, ta cek hay ga. Teesed na, Gazlavay a vəldatara mey aŋga na, ŋgada Jəwif hay a. ³ Fara fara, ndəhay ga da wuzlah ata fa təbmara mey ŋga Gazlavay daa ba. Kaa Gazlavay na, a mbəd̥da mewulkey aŋga, a ka cek anda aa ma ləvey saba maja ata daw? ⁴ Kay, fa da mbəd̥da daa ba. Kwa ndəhay tabiya fa mbərzlam na, Gazlavay a da ka cek anda aŋga ma ləvey cəŋga. Ara anda mawuzlalakaya daa derewel ŋga Gazlavay ma ləvey:

«Kah, Bay Gazlavay, mey akah tabiya
ara mey fara fara ta cəved e.
Da ndaw aa dədfaka mey na,
ka gwa ŋga wuzda ara mebərey akah ba.»

2:28 2.28-29 9.6; Jer 4.4; Fəl 3.2-3; Kwa 2.11   **3:2** 3.2 9.4; Ps 147.19-20   **3:3** 3.3-4 9.6; 11.29; Mesl 23.19; 2Tm 2.13   **3:4** 3.4
Ps 51.6

⁵ Da kwa ndəhay siya a da ləvam mebərey masa aləkwa ma kakwa fa wuzdərwa maaya ŋga Gazlavay na, ya da ləvkwa kwara? Yaa guzley kaa na, anda ndəhay magədaŋ maa guzlam may. Kaa da Gazlavay a sərdandakwar banay maja mebərey aləkwa na, ya gwakwa ŋga ləvey Gazlavay a na, fa key cek ta cəved e daa saba daw? ⁶ Kay, kəne ba! Gazlavay na, ara ndaw ma key cek ta cəved e. Da Gazlavay fa key cek ta cəved e daa ba na, kaa a da katar sariya a ndəhay ta cəved e na, kwara?

⁷ Da kwa ndaw a ləvey, mekey cek ta cəved e ba na, fa wuzdatara ŋgada ndəhay Gazlavay ara ndaw maa guzley Mey fara fara, ŋga wuzdərwa gədaŋ aŋga. Da kəne na, Gazlavay a daa zəddata ndəhay maja mebərey ata na, fa me dəba me?
⁸ Ndəhay siya fa ləvam: «Kakwa cek hay maaya ba amba ndəhay a sərmara Gazlavay na, ara ndaw maaya kalah.» Ahaw, a ləvam anda kede ba, kwara? Kwa ndəhay siya na, faa guzlam maaya ba da ray adaw, a ləvam ya faa guzley anda kede may. Sariya a təddata ndəhay a la, təde fa mewulkey ata maaya ba ha ŋgene.

Ndaw ma key cek anda Gazlavay ma wudsey na, daha daw?

⁹ Kaa wure kede na, kwara? Aləkwa *Jəwif hay na, ya fənmatakwa ndəhay siya hay daw? Kay, ya fənmatakwa ba səlak! Ya ta wuzdakwara cay, ndəhay Jəwif hay ta ndəhay masa Jəwif hay ba cəpa na, mebərey fa fəntar ray. ¹⁰ Ara anda

mawuzlalakaya daa d̄erewel ñga Gazlavay ma l̄vey:

«Kwa ndaw masa maaya fa mey ñga Gazlavay na, daa ba,
kwa ndaw pal daa ba s̄elak.

11 Kwa ndaw masa ta leŋgesl ma s̄era cek na, daa ba,
kwa ndaw pal ma wudsey ñga s̄epa
c̄oved ñga Gazlavay na, daa ba.

12 Ata c̄epa ta mb̄ekdamara c̄oved ñga Gazlavay sem.
Ata c̄epa daa slam a ta mb̄ed̄mar d̄eba sem
a Gazlavay.

Kwa ndaw ma key cek maaya na, daa ba.
Kwa ndaw pal daa ba s̄elak.

13 Mey ma bawa da mey ata na,
maaya ba anda c̄evay mawurkaya ma zey.

Neneh ata na, fa t̄eknata nd̄ehay kalah.

Nd̄avez ñga mey ata na,
a k̄edsey ndaw vagay anda mewer ñga
zezekw.

14 Mey ma bawa da mey ata na,
ara mey meed̄owek e, ma n̄esa ndaw.

15 Salay ata na, fa h̄oldata ñga wusey vaw fiyaw
fiyaw
ñga k̄edey nd̄ehay vagay.

16 Kwa daa wura daa wura daa mep̄key ata na,
fa n̄esam cek hay, fa s̄erdamata banay ta
nd̄ehay.

17 Asaya, a s̄ermara ma handawa zazay
a wuzlah nd̄ehay ba.

18 Ata na, a zluram ta Gazlavay ba səlak.»

19 Ahaw, aləkwa fa sərkwa, cek hay tabiya masa *kwakwas ŋga Mawiz maa sərkada na, ara ŋgada ndəhay masa Gazlavay ma vəldatara kwakwas a. Anda kede, kwa ndaw ma gwa ŋga wura mey amba a diya ray anja na, daa ba, ndəhay cəpa ta mebərey fa mey ŋga Gazlavay. **20** Maja ŋgene, ndaw masa maaya fa mey ŋga Gazlavay maja anja ma səpa kwakwas ŋga Mawiz tabiya na, daa ba. Kwakwas a, a wuzwa na, mebərey ŋga ndəhay gway.

Ndəhay a da təram maaya fa mey ŋga Gazlavay na, kwara?

21 Wure kede, Gazlavay ta wuztar cəved la a ndəhay amba a pata ŋga ndəhay maaya fa mey anja. Cəved e na, kwa mey ŋga *kwakwas ŋga Mawiz da hwad a daa ba səlak. Ama kwakwas a, lenj ndəhay ma təla mey ŋga Gazlavay taa guzlam la da ray cəved e dəga zleezle, a ləvam Gazlavay a wuzwa cəved la mawiya.

22 Gazlavay ma pata ŋga ndəhay maaya fa mey anja na, maja ata ma pamara Yesu *Kəriste ŋga ndaw ata fara fara. Gazlavay a pey ŋga ndəhay maaya fa mey anja na, ndəhay tabiya masa ma təbmara mey ŋga Yesu, maja Gazlavay a weley ndəhay ta weley ba. **23** Ndəhay tabiya ta kam mebərey la. Anda kede, ata dəreŋ ta maaya ŋga Gazlavay. **24** Ama Gazlavay ta sərfatar deycech la, a tərdata ŋga ndəhay maaya fa mey

---

3:18 3.18 Ps 36.2   **3:20** 3.20 Jəw 4.17; Ps 130.3; 143.2; Rm 4.15;
Gal 2.16; 3.22   **3:21** 3.21-22 1.2, 17   **3:22** 3.22 2.11; 3.9; 10.12;
11.32   **3:23** 3.23 5.2, 12; 8.18-20; MC 3.19

an̄ga ta fa Yesu K̄riste, ndaw masa ma l̄ehdata daa meb̄orey. A ka k̄one na, ara ȳga maaya, ba na, ta cek ba. ²⁵ Ara Yesu a masa Gazlavay ma v̄elda ȳga m̄ocey amba a mb̄ekdatara meb̄orey ȳga nd̄ehay ta fa mambaz an̄ga. Ara mambaz a ma mb̄edwa fa hwadam mazlangalakaya ȳgada nd̄ehay ma pamara ȳga ndaw ata fara fara. Gazlavay a ka anda kede na, amba a wuzdatara a nd̄ehay, an̄ga na, ndaw ma ka cek ta c̄oved e. Ahaw, daa masa an̄ga ma s̄erdata banay ta nd̄ehay maja meb̄orey ata masa zleelze daa ba heyey na, Gazlavay ta ka cek ta c̄oved e la. ²⁶ Daa ȳgene, Gazlavay ta b̄esa meb̄orey a la. Gazlavay a ka cek ta c̄oved e wure kede may, maja ta fa mem̄ecey ȳga Yesu na, a gwa ȳga key sariya ta c̄oved e. Asaya, a gwa ȳga pata nd̄ehay masa ma t̄ebmara mey ȳga Yesu ȳga nd̄ehay maaya fa mey an̄ga.

²⁷ Da anda kede na, al̄ekwa ta c̄oved ȳga zlepey maja al̄ekwa ma kadakwa sl̄era maaya ta kwakwas ȳga Mawiz daw? Kay! al̄ekwa ta c̄oved daa ba. Al̄ekwa ta c̄oved daa ba na, maja me? Maja cek mahura fa mey ȳga Gazlavay na, ara mes̄opey kwakwas ba, ama ara met̄ebey-mey ȳga Yesu. ²⁸ Ahaw, ya s̄ermara fara fara Gazlavay a n̄eka ndaw an̄ga maaya fa mey an̄ga na, maja ndaw a ma t̄eba mey ȳga Yesu, ba na, maja an̄ga ma s̄opa kwakwas ȳga Mawiz tabiya

---

3:24 3.24 5.17; Ef 2.8; Tit 3.7   **3:25** 3.25 mambaz: Mt 26.28; Ef 2.13; Kwa 1.20; Heb 9.12-14; 1Jn 1.7; CWJ 1.5; 5.9; zazay: 5.1; 2Kwr 5.18-21; Ef 2.14-16; Kwa 1.20; ndaw ma ka cek ta c̄oved e: 1.17; 3.3-4   **3:27** 3.27 3.1, 21, 31; 8.2

ba. ²⁹ Ka wulkam Gazlavay na, ara Gazlavay ŋga *Jəwif hay daada daw? Ndəhay masa Jəwif hay ba na, ara Gazlavay ata may, ba diya? Ahaw, fara fara anja na, ara Gazlavay ŋga ndəhay masa Jəwif hay ba may, ³⁰ maja Gazlavay na, anja pal. Da Jəwif hay a pamara Yesu ŋga ndaw ata fara fara na, Gazlavay a tərdata ŋga ndəhay maaya la fa mey anja. Yaw, da ndəhay daa səkway mekele a pamara Yesu ŋga ndaw ata fara fara na, Gazlavay a tərdata la ŋga ndəhay maaya fa mey anja may. ³¹ Anda kedə, da ya pakwa Yesu ŋga ndaw aləkwa fara fara na, a wudey ŋga ləvey aləkwa fa tərdakwa kwakwas ŋga Mawiz ŋga cek ŋga tede daw? Kay, kene ba! Sasəkar aləkwa fa kərzakwa kwakwas a maaya maaya ta har cew cew jak.

4

Gazlavay a tərda Abərahəm maaya fa mey anja

¹ Yaw, kaa ya wulkakwa da ray *Abərahəm, dede aləkwa zleezle na, kwara? Ta hətey cek ta gədaŋ anja la daw? ² Da Gazlavay ta pa Abərahəm ŋga ndaw maaya fa mey anja la ta fa sləra anja masa maaya * na, anja Abərahəm a, tədə a zlepey. Ama ta gwa ŋga zlepey

---

3:28 3.28 Gal 2.16   **3:29** 3.29-30 3.22; 4.11-12   **3:31** 3.31

6.15; 8.2-4   * **4:2** 4.2 Daa masa Yesu aa da bəla na, Jəwif hay a ləvam Abərahəm na, ara ndaw maaya fa mey ŋga Gazlavay maja sləra masa aa ma ka. (Nəka Jak 2.21-23.) Ama Pawl a ləvey Abərahəm na, ara ndaw maaya fa mey ŋga Gazlavay maja anja ma pa Gazlavay ŋga ndaw anja fara fara. (Nəka 4.9lej Gal 3.6-9.)

fa mey ɳga Gazlavay daa ba. ³ Ara anda mawuzlalakaya daa d̄erewel ɳga Gazlavay ma l̄evey: «Abəraham a t̄eba mey masa Gazlavay ma l̄evar. Anda kede, Gazlavay a n̄eka na, aŋga ndaw maaya fa mey aŋga, majaaŋga ma pa ɳga ndaw aŋga fara fara.»

⁴ Ndaw ma key sl̄era na, a h̄etey dala. Dala ha ara mawurbay ɳga sl̄era aŋga, ba na, a v̄eldamara ɳga tede ba. ⁵ Ama ndaw ma n̄ekey dey fa sl̄era aŋga ba, a pa Gazlavay ɳga ndaw aŋga fara fara na, Gazlavay a pa ndaw a la ɳga ndaw maaya fa mey aŋga. Ara Gazlavay ma gwa ɳga pa ndaw ta meb̄erey ɳga ndaw maaya fa mey aŋga majaaŋga Gazlavay a n̄eka na, ndaw a ma t̄eba mey aŋga la. ⁶ Zleezle Bay *Davit taa guzley la letek kene. A l̄evey nd̄ehay masa Gazlavay ma pata ɳga nd̄ehay maaya fa mey aŋga kwa ta n̄eka sl̄era ata daa ba na, mep̄osey-mey ɳga Gazlavay aa da ray ata.

⁷ Maaya ɳga Gazlavay aa da ray nd̄ehay
masa Gazlavay ma mb̄ekdatara meb̄erey ata sem.

Maaya ɳga Gazlavay aa da ray nd̄ehay
masa Gazlavay ma n̄ekey dey fa meb̄erey ata saba.

⁸ Maaya ɳga Gazlavay aa da ray nd̄ehay
masa Gazlavay ma sl̄efa meb̄erey ata saba.

⁹ Davit e maa guzley anda kede na, a wud̄ey ɳga l̄evey maaya ɳga Gazlavay aha aa da ray nd̄ehay masa maslakaya mandawal daada gway daw? Kay, kene ba! Maaya ɳga Gazlavay a na,

aa da ray ndəhay masa mandawal manjar ñga sley may. Ahaw, ya ta ləvkwa la: «Gazlavay a nəka na, Abərahəm anja ndaw maaya fa mey anja, maja anja ma pa ñga ndaw anja fara fara.» ¹⁰ Masa Gazlavay ma tərda Abərahəm a ñga ndaw maaya fa mey anja na, daa masa anja ta sla mandawal cay daw, daa ba daw? Fara fara daa ñgene na, Abərahəm a ta sla mandawal daa ba aranj. ¹¹ Daa masa Abərahəm ma sla mandawal daa ba aranj na, Gazlavay ta nəka cay anja ndaw maaya fa mey anja, maja anja ma pa Gazlavay a ñga ndaw anja fara fara. Fa dəba ha, Gazlavay ta', a ləvar ñga sla mandawal. *Mesley mandawal a ñgene na, fa wuzda anja ndaw maaya fa mey ñga Gazlavay. Anda kede, Abərahəm na, ara papañ ñga ndəhay masa mandawal manjar ñga sley, masa ma təbmara mey ñga Gazlavay. ¹² Asaya, anja papañ ñga ndəhay masa mandawal maslakaya may. Ya wudey ñgaa guzley kede na, da ray ndəhay maslakaya mandawal cəpa ba, ama yaa guzley na, da ray ndəhay maslakaya mandawal masa ma pamara Gazlavay ñga ndaw ata anda papa aləkwa Abərahəm ma pa Gazlavay ñga ndaw anja fara fara daa masa anja ta sla mandawal daa ba aranj.

Gazlavay a da vəltar a ndəhay ma pamara ñga ndaw ata fara fara na, me?

¹³ Gazlavay a ləvar ñgada *Abərahəm ta ñgada bəza hay ma da yamawa da hwađ anja

na, a da vøldatara bøla cøpa ñgada ata. Gazlavay a da vøldatara bøla ha na, ara maja Abøraham ma nar ray a *kwakwas ñga Mawiz ba, ama maja aa ma pa Gazlavay a ñga ndaw aŋga fara fara. Ara maja ñgene, Gazlavay ma pa ñga ndaw maaya fa mey aŋga. ¹⁴ Anja da Gazlavay a da vøltar cek a ndøhay maja ata ma søpam kwakwas daada na, ñgene, mepey Gazlavay ñga ndaw fara fara, ara cek ñga tede. Asaya, anja cek masa Gazlavay ma løvey a da vøldatara ha na, ara cek ñga tede may. ¹⁵ Yaw, da ndøhay a zløbmara kwakwas na, Gazlavay a cey mevel. Ama da anja kwakwas daa ba na, ndøhay a da zløbam me?

¹⁶ Anda kedø, cek maaya masa Gazlavay ma da vølda na, a da vøldatara ñgada ndøhay masa ma pamara ñga ndaw ata fara fara. A da vøldatara na, ñga maaya maja a wudsey ndaw kalah. Gazlavay ma løvey a da vøltar cek heyyey na, ara ñgada bøza hay ma da yamawa da hwad Abøraham tabiya. A da vølda cek aha na, ñgada ndøhay ma tøba mey aŋga masa ma søpmara kwakwas ñga Mawiz daada ba, ama ñgada ndøhay mekele tabiya ma pamara ñga ndaw ata anda Abøraham zleezle. Abøraham na, ara papa aløkwa, aløkwa tabiya ndav.

¹⁷ Ara anda mawuzlalakaya daa dørewel ñga Gazlavay, Gazlavay a løvar a Abøraham: «Ya ta paka la ñga papaŋ ñga søkway hay ga.» Yaw, fa mey ñga Gazlavay na, Abøraham ara papa aløkwa. Aŋga ta pa Gazlavay la ñga ndaw aŋga

fara fara, Gazlavay ma sləkſadatərwa ndəhay daa meməcey, asaya, ma gwa ŋga kata cek hay masa ma kam daa ba aranj. ¹⁸ Kwa ndəhay siya a wulkam Gazlavay a gwa ŋga vəlar cek ŋgada Abərahām anda aa ma ləvar heyey daa ba na, Abərahām a fa pa Gazlavay ŋga ndaw anja fara fara cəŋga. Anda kede, anja ta tərey la ŋga «papaŋ ŋga səkway hay ga» anda Gazlavay maa guzlar, a ləvar: «Bəza hay da hwad akah a laslam la ga anda wurzla hay.» ¹⁹ Daa masa Gazlavay maa guzlar ŋgene na, Abərahām a key mevey temere. Abərahām a səra anja maraw, gədaŋ anja daa saba, asaya, a səra ŋgwas anja Sara na, anja madaŋgwas cay. Ta ŋgene he cəpa, Abərahām fa təba Gazlavay a kar cek la anda aa ma ləvar cəŋga. ²⁰ Fara fara, anja fa təba mey masa Gazlavay ma ləvar. A wulkey cew cew da ray cek masa Gazlavay ma da vəldara ba. Ama fa hətey gədaŋ ma fəna ma fəna daa metəbey-mey ŋga Gazlavay, fa həslar ray. ²¹ Yaw, Abərahām a səra Gazlavay aa ta gədaŋ ŋga kara cek anda aa ma ləvar.

²² Ara maja ŋgene, Gazlavay ma pa ŋga ndaw maaya fa mey anja. ²³ Mey ma ləvey: «Gazlavay a pa ŋga ndaw maaya fa mey anja» na, mawuzlalakaya daa c'erewel ŋga Gazlavay na, ŋgada Abərahām daada ba, ²⁴ ama mey a mawuzlalakaya ŋgada aləkwa may. Da aləkwa fa pakwa Gazlavay ŋga ndaw aləkwa fara fara,

---

4:17 4.17-18 MC 15.5; 17.4-5; 2Kwr 1.9; Heb 11.12, 19   **4:19**
4.19-20 MC 17.1-6; Heb 11.11   **4:21** 4.21 MC 18.14; Lk 1.37
4:22 4.22 4.3   **4:23** 4.23-24 10.9; 15.4

Gazlavay ma sləkfadərwa Bay aləkwa Mahura Yesu daa meməcey na, Gazlavay a, a pandakwar ɳga ndəhay maaya fa mey anja la may. ²⁵ Yesu a na, Gazlavay ta vəlda la a har ndəhay ɳga məcey majā mebərey aləkwa. Fa dəba ha, ta sləkdawa sem daa meməcey amba Gazlavay a pandakwar ɳga ndəhay maaya fa mey anja.

5

Cek masa ndaw ma da hətar majā anja maaya fa mey ɳga Gazlavay na, wura?

¹ Ahaw, Gazlavay a tərdandakwar ɳga ndəhay maaya fa mey anja na, majā aləkwa ma pakwa ɳga ndaw aləkwa fara fara. Anda kede, aləkwa manjatakaya daa zazay fa mey anja majā Bay aləkwa Mahura, Yesu *Kəriste. ² Ara Yesu ma vəlndakwar cəved amba ya sərkwa maaya ɳga Gazlavay majā aləkwa fa pakwa ɳga ndaw aləkwa fara fara. Aləkwa majaratakaya daa mey anja ta fa maaya anja ha. Asaya, aləkwa faa səmkwa majā ya sərkwa ya hətkwa mewedey anja la a ray aləkwa. ³ Ara ɳgene daada ba, ama aləkwa faa səmkwa saya daa masa aləkwa fa sərkwa banay, majā banay a, a jənndakwar ɳga bəsey banay hay mekele mekele. ⁴ Mebəsey

---

4:25 4.25 Iz 53.4-5, 10; Rm 8.32-34; 1Kwr 15.17   **5:1** 5.1
3.21-30; Gazlavay a terdandakwar ɳga ndəhay maaya fa mey anja: 3.25-26   **5:2** 5.2 maaya ɳga Gazlavay: 3.21; 6.14; 2Kwr 6.1; 12.9; Gal 1.6; 5.4; Ef 2.5-8; 1Pi 1.10-11; 4.13-14; 5.10, 12; mepey Yesu ndaw aləkwa fara fara: Rm 3.24; 8.17-18; mewedey anja: 8.17-18; 9.23; 1Kwr 2.7; 2Kwr 3.18; 4.17; Kwa 1.27; 3.4; 1Tes 2.12; 2Tm 2.10; 1Pi 5.1   **5:3** 5.3-5 Jak 1.2-3, 12; 1Pi 1.5-7

banay na, a vəley gədaŋ a ndaw ŋga jerey. Yaw, da aləkwa majaratakaya na, ya sərkwa ya da hətkwa cek masa Gazlavay ma ləvey a vəldandakwara la heyey. ⁵ Cek aha na, fa da pandakwar hwaray daa ba, maja Gazlavay ta wuzdərwa mewudsey-vaw anja sem ta fa Mesəfnay anja masa aa ma vəldandakwara.

⁶ Daa masa aləkwa ta gədaŋ ŋga ləhda ray aləkwa daa ba na, Kəriste ta məcəy la maja aləkwa, aləkwa ndəhay ma kam həma a ray Gazlavay. A məcəy a na, ta pas masa Gazlavay ma wala dər a. ⁷ Ya sərkwa anja ta banay amba ndaw a təba ŋga məcəy aa slam a ŋga ndaw ma ka cek ta cəved e. Ayəwa, da kwa ndaw a gwa ŋga məcəy aa slam a ŋga ndaw meekwed-mey kwa. ⁸ Ama kwa aləkwa ta mebərey na, ta ŋgene he cəpa, Kəriste ta məcəy la maja aləkwa cəŋga. Ara anda kedə Gazlavay ma wuzda, anja fa wudndakwar kalah. ⁹ Wure kedə, Gazlavay ta tərdandakwar la ŋga ndəhay maaya fa mey anja ta fa mambaz ŋga Yesu ma mbədwa daa meməcəy anja. Anda kedə, ya sərkwa fara fara Yesu Kəriste a ləhdandakwar la, Gazlavay fa da cey mevel da ray aləkwa daa saba. ¹⁰ Daa masa aləkwa masa-gəra hay ŋga Gazlavay na, Gazlavay a ta cəmndakwar dəy la ta anja ray anja, ta fa meməcəy ŋga Bəzey anja. Wure kedə, aləkwa macəmkaya dəy ta anja. Anda kedə, ya sərkwa fara fara a ləhdandakwar la maja Bəzey anja ma sləkdawa

sem daa meməcey. ¹¹ Ara kede daada ba, ama aləkwa faa səmkwa da ray Gazlavay majə Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste may. Ara majə anja, aləkwa macəmkaya ta Gazlavay.

Mey da ray Adam ta Kəriste

¹² Mebərey a sawa a bəla na, ta fa ndaw pal mezəley *Adam. Ndəhay a məcam na, majə mebərey a. Anda kede, meməcey fa paslata ndəhay da bəla majə ndəhay tabiya ata ta mebərey. ¹³ Dega Gazlavay ta wuzdara kwakwas anja a *Mawiz daa ba aran na, mebərey aa daha da bəla cay. Ama daa masa kwakwas a daa ba aran na, Gazlavay fa sləfa mebərey ŋga ndəhay daa ba may. ¹⁴ Ama ta ŋgene he cəpa dəga fa Adam haa kasl fa Mawiz na, ndəhay tabiya ta ləham fa meməcey daa ba cənja. Adam ta cənar mey a Gazlavay daa ba. Kwa ndəhay a ta kam mebərey anda Adam a daa ba na, ta məcam sem cənja. Ya gwakwa ŋga wa Adam a na, ta ndaw ma da sawa.

¹⁵ Ama Adam a na, ata letek ta ndaw ma da sawa ha ba. Mebərey ŋga Adam anja wal ta cek maaya masa Gazlavay ma da vəldatara a ndəhay majə mewudəy-vaw anja. Ahaw, fara fara ndəhay ga ta məcam sem majə mebərey ŋga ndaw pal. Ama, Gazlavay a katar maaya la ma fəna a ndəhay ga. A da katar maaya ha na, ta fa ndaw pal mezəley Yesu *Kəriste. ¹⁶ Cek masa ndəhay ma hətam ta fa Gazlavay na, a fəna cek

masa ndəhay ma hətam ta fa ndaw pal mezəley Adam. Ara anja ma handərwa mebərey a bəla. Anda kede, mebərey masa ndaw pal ma ka ha na, sariya ɳga Gazlavay ta təd̄data ndəhay sem maja. Ama maaya masa Gazlavay ma katara a ndəhay na, a pata ndəhay a ɳga ndəhay maaya fa mey anja. Anda kede, kwa ndəhay a, ata ta mebərey ga na, sariya ɳga Gazlavay fa da təd̄data daa ba. ¹⁷ Ahaw, fara fara ndaw pal ta key mebərey la. Anda kede, meməcey ta kəd̄sta ndəhay tabiya sem maja ndaw aha. Ama ndaw mekele daha wal, ara Yesu Kəriste. Ara ta fa anja, Gazlavay ma katar maaya a ndəhay ma fəna ma fəna, a ndəvey ba, a cəmtar d̄ay ta anja ray anja. Maja ɳgene, ndəhay a hətam heter mendəvey ba la, asaya, a da wam da ray cek hay bama.

¹⁸ Nəka, ndəhay tabiya na, sariya ta təd̄data sem maja mebərey ɳga ndaw pal, Adam. Ama ndaw pal daha, ara Yesu Kəriste. Anja na, ara ndaw ma key cek maaya ta cəved e. Ara ta fa anja Gazlavay a pata ndəhay ɳga ndəhay maaya fa mey anja. Da ray ɳgene, ndəhay a hətam heter mendəvey ba la. ¹⁹ Ahaw, ndəhay ga ata ta mebərey maja ndaw pal daha ma cənar mey a Gazlavay ba. Ama ndaw pal daha, ara Yesu Kəriste. Anja na, ta cənar mey la a Gazlavay. Da ray ɳgene, ndəhay ga ta təram ɳga ndəhay maaya la fa mey ɳga Gazlavay maja ndaw aha.

²⁰ Gazlavay ta wuzdatara kwakwas anja la a ndəhay. Anda kede, ndəhay fa kam mebərey ma

fəna ma fəna. Ama daa masa ndəhay fa kam mebərey ma fəna ma fəna na, Gazlavay fa key dey-ceceh, fa wuzdatara mewudey-vaw aŋga ma fəna ma fəna a ndəhay may. ²¹ Mebərey a hətey gədaŋ da ray ndəhay ŋgaa zəddata na, ta fa meməcey. Ama wure kedə maaya ŋga Gazlavay aa da ray ndəhay. Gazlavay na, aa ta gədaŋ ŋga pata ndəhay ŋga ndəhay maaya fa mey aŋga. A wuzdərwa maaya aŋga ha amba ya hətkwa heter mendəvey ba ta fa Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste.

6

Ndaw ŋga Yesu a key mebərey mandaw mandaw daw?

¹ Kaa wure kedə na, ya da ləvkwa kwara? Maaya na, ya kakwa mebərey mandaw mandaw amba Gazlavay a sərfandakwar dey-ceceh, a wudndakwar ma fəna ma fəna daw? ² Kay, kəne ba səlak! Ta dey ŋga mebərey na, aləkwa anda ndəhay maməctakaya. Mebərey a gwa a wandakwar saba. Kaa wara ya njakwa mandaw mandaw daa mebərey na, kwara dəba wura?

³ Ka sərmara maaya maaya daa masa aləkwa ma hətkwa *baptem na, aləkwa macəmkaya ta Yesu *Kəriste. Anda meləvey, aləkwa ma məckwa la ta aŋga may. ⁴ Daa masa aləkwa maməctakaya ta Kəriste daa yam ŋga baptem na, ŋgene anda aləkwa mapəshatakaya ta aŋga amba menjey aləkwa a tərey mawiya. Menjey

aləkwa a tərey mawiya na, letek anda Gazlavay Papaŋ ma sləkdfadərwa Yesu daa meməcey ta gədaŋ anja masa maaya kalah.

⁵ Ahaw, aləkwa ma məckwa la anda anja, anda kede, aləkwa macəmkaya ta anja. Da ray ŋjene, ya da sləkdfakurwa daa meməcey anda anja may. ⁶ Ya sərkwa daa masa Yesu ma məcey fa hwadam mazlaŋgalakaya na, menjey aləkwa masa zleezle aa fa hwadam a ta pas ŋjene may amba menjey aləkwa masa zleezle he a ndəvey. Anda kede, aləkwa beke ŋga mebərey saba, ⁷ maja ndaw masa maməckaya na, mebərey a wa saba. ⁸ Yaw, da aləkwa maməctakaya ta Kəriste na, ya sərkwa ya da njakwa ta dey bama ta anja may. ⁹ Ya sərkwa fara fara Kəriste na, ta sləkdfawa sem daa meməcey. Yaw, anja fa da məcey daa saba, meməcey fa da wey da ray a daa ba may.

¹⁰ Kəriste ta məcey la dey pal maja ndəhay tabiya. Ta fa meməcey anja ha na, mebərey a gwa a wandakwar saba. Wure kede na, anja ta dey, manjakaya da cakay Gazlavay.

¹¹ Akwar may, akwar kəne. Sərmara, akwar na, maməctakaya, mebərey fa wakwar daa saba. Wure kede, akwar ta dey, manjatakaya ta Ga-zlavay maja akwar macəmkaya ta Yesu Kəriste.

¹² Anda kede, ka da vəlmar cəved a mebərey ŋga wey da ray vaw akwar ma da məcey ŋjene ba. Cek hay maaya ba masa akwar ma wudam

---

6:4 6.4 2Kwr 5.14-15, 17; Gal 6.15; Kwa 3.1-5, 10   **6:5** 6.5 Fəl 3.10-11   **6:6** 6.6 Gal 5.24   **6:9** 6.9-10 SNM 2.27; Heb 9.25-28;
1Pi 3.18   **6:11** 6.11 Gal 2.19; 1Pi 2.24

kalah na, ka da pamara mewulkey akwar a ray a ba. ¹³ Ka da veldamara vaw akwar ɳgada mebørey amba a tørda vaw akwar ɳga cek ma ka sløra malamba ba. Ama veldamara ray akwar na, ɳgada Gazlavay anda ndøhay masa mamøctakaya ma sløkdamawa daa memøcey. Veldamara ray akwar tabiya a Gazlavay amba a tørdakwar ɳga ndøhay ma ka cek maaya ta cøved e. ¹⁴ Anda kede, ara mebørey ma da wey da ray akwar saba, maja akwar fa søpmara *kwakwas ɳga Mawiz daa saba, ka søpam na, ɳga høtey maaya ɳga Gazlavay.

Aløkwa na, ndøhay ma ka cek maaya daw, maaya ba daw?

¹⁵ Kaa ya da kakwa na, kwara? Da aløkwa fa søpkwa *kwakwas ɳga Mawiz daa saba, ya søpkwa maaya ɳga Gazlavay na, aløkwa ta cøved ɳga key mebørey daw? Kay, daa ba!

¹⁶ Ka sørmara da ka veldamara ray akwar ɳgada ndaw, ka løvmar ka namar ray la na, akwar ma tøram sem ɳga beke anja hay, ba diya? Anda kede, da akwar ma vølmar cøved sem a mebørey ɳga wey da ray akwar na, ɳgene akwar beke hay ɳga mebørey a, asaya, akwar fa cøhadømawa memøcey a ray akwar. Ama da akwar fa namar ray a Gazlavay na, akwar ta tøram sem ɳga beke anja hay, anda kede, a pakwar la ɳga ndøhay maaya fa mey anja. ¹⁷ Zleezle na, akwar beke ɳga mebørey, ama wure kede akwar fa tøbmara mey ɳga Gazlavay masa ndøhay maa

---

6:12 6.12 12.1   **6:14** 6.14 5.2; Gal 5.18; 1Jη 3.6   **6:15** 6.15

6.1   **6:16** 6.16 Jaŋ 8.34; 2Pi 2.19

sərkadamakwara ta mevel pal. Ya kakwa suse a Gazlavay maja. ¹⁸ Gazlavay ta pəskakwar sem daa beke ɳga mebərey. Anda kede, ka da kam cek masa maaya ta cəved e. ¹⁹ Ya wakwara mey a ta beke kede na, maja aŋga ta banay ɳgada akwar amba ka cəndamara mey a. Zleezle na, akwar anda beke hay. Ka ta vəldamara ray akwar la ɳga key cek hay malamba ma həldakwar ɳga rəsa Gazlavay. Ama wure kede na, vəldamara ray akwar tabiya ɳgada Gazlavay amba ka kam cek masa maaya ta cəved e anda akwar na, beke aŋga hay. Anda kede, menjey akwar a mbafar la a Gazlavay.

²⁰ Zleezle daa masa akwar beke ɳga mebərey na, ka wudsam ɳga key cek masa maaya ta cəved e ba. ²¹ Daa ɳgene na, akwar fa kam cek hay malamba masa fa pakwar hwaray wure kede. Kaa cek maaya masa akwar ma hətam da hwad a na, me? Sasəkar cek hay a ɳgene na, fa handawa meməcey a ray akwar jak, ba diya? ²² Wure kede na, Gazlavay ta pəskakwar sem daa beke ɳga mebərey. Anda kede, akwar ndəhay ma ka sləra ɳga Gazlavay. Cek maaya masa akwar ma hətam na, ara menjey akwar maaya ma mbafar a Gazlavay. Asaya, menjey akwar a, a da vəlkwar heter mendəvey ba ɳga sərmataw. ²³ Nəka, cek mehətey fa mebərey na, ara meməcey. Ama cek masa Gazlavay ma vəlda ɳga maaya na, ara heter mendəvey ba maja aləkwa macəmkaya ta Yesu *Kəriste, Bay aləkwa mahura.

7

Kwakwas ḥ̄ga Mawiz a da wey da ray aləkwa saba na, ta vara?

¹ Məlma adaw hay, ya faa guzlkwar, akwar masa ma sərmara *kwakwas ḥ̄ga Mawiz. Ka sərmara kwakwas a, a wey da ray ndaw na, daa masa ndaw aha aŋga ta dey gway. ² Wakwa mey a ta ḥ̄gwas da way zel. Daa masa zel e aa ta dey dagay na, ḥ̄gwas a, aa ta cəved ḥ̄ga ley zel mekele daa ba, maja kwakwas ḥ̄ga Mawiz a vəlar cəved ba. Ama da zel e ta məcey sem na, ḥ̄gwas a, aa ta cəved ḥ̄ga ley zel mekele, kwakwas a, a təka saba. ³ Anda kede, da ḥ̄gwas masa zel e aa ta dey, a ley zel mekele na, ḥ̄gene ḥ̄gwas aha ta ley vaw sem da palah. Ama da zel e ta məcey sem na, kwakwas a, a vəlar cəved ḥ̄ga ley zel mekele. ḥ̄gene, ara meley-vaw saw da palah ba.

⁴ Məlma adaw hay, ḥ̄gada akwar na, aa letek kene may, kwakwas ḥ̄ga Mawiz fa wey da ray akwar daa saba. Akwar anda ndəhay maməctakaya maja *Kəriste ta məcey la aa slam a ḥ̄ga akwar. Wure kede, akwar na, ḥ̄gada aŋga, ndaw masa Gazlavay ma sləkədərwa daa meməcey. Akwar macəmkaya ta aŋga amba ka kamar sləra maaya ma mbafar. ⁵ Zleezle daa menjey aləkwa na, aləkwa fa kakwa cek hay saw anda mevel aləkwa ma wudey gway. Kwakwas ḥ̄ga Mawiz a wuzdandakwara cek hay masa ma kar mebərey a ndaw. Masa aləkwa ma sərtakwa cek hay a la na, sasəkar aləkwa fa katakwa ma

fəna ma fəna jak. Cek hay a fa həldandakwar ŋga key sləra maaya ba ma handawa meməcey a ray aləkwa. ⁶ Zleezle aləkwa anda beke hay maja kwakwas ŋga Mawiz, aləkwa anda ndəhay magərcatakaya daa fərsəne. Wure kede, aləkwa mapəskatakaya dasi har ŋga kwakwas a, amba ya kakwa sləra ŋgada Gazlavay taa cəved mekele mawiya masa *Mesəfney ŋga Gazlavay ma wuzdandakwara. Ya kakwa sləra ŋgada Gazlavay taa cəved magurma masa kwakwas ŋga Mawiz ma wuzdandakwara saba.

Kwakwas ŋga Mawiz a wuzwa na, me?

⁷ Kaa wure kede na, ya da ləvkwa kwara? *Kwakwas ŋga Mawiz na, ara cek maaya ba daw? Kay, kəne ba. Anja da kwakwas a daa ba na, ya fa da səra mebərey daha na, daa ba. Kwakwas a, a ləvey: «Ka da kam dey fa cek ŋga ndaw ba.» Anja da kwakwas a ta ləvey kəne daa ba na, ya səra mekey dey fa cek ŋga ndaw na, ara mebərey la daw? ⁸ Ama kwakwas a ta wurar cəved sem a mebərey ŋga key sləra daa yah. Mebərey a ta həldaya la ŋga key dey fa cek ŋga ndaw. Anja da kwakwas a daa ba na, mebərey fa da hətey gədanj da ray ndaw daa ba. ⁹ Zleezle daa masa ya səra mey da ray kwakwas a ba na, yah ta dey, ya fa wey ŋga yah. Ama daa masa ya ta cənda mey da ray kwakwas a cay na, mebərey ta hətey gədanj sem da ray adaw. ¹⁰ Da ray ŋgene, yah na, anda ndaw

mamækaya. Gazlavay ta veldærwa kwakwas aha la amba ndəhay a hətam heter. Ama ŋgada yah na, kwakwas a ta cəhadaya meməcey sem a ray. ¹¹ Ama masa yah ma cənda mey da ray kwakwas a la na, kwakwas a ta wurar cəved sem a mebərey ŋga key sləra daa yah. Mebərey a ta hətey cəved sem ŋga təknaya ta fa kwakwas a. Anda kede, mebərey a ta cəhadaya meməcey sem a ray.

¹² Fara fara, kwakwas ŋga Mawiz na, anja maaya, mebərey da hwad a daa ba. Asaya, mey hay da ray kwakwas a na, a samawa fa Gazlavay. Ata maaya, mebərey da hwad a daa ba. A jənta ndəhay ŋga key cek ta cəved e.

¹³ Anda kede, cek masa maaya na, a gwa ŋga handawa meməcey a ray adaw daw? Kay, kene ba! Ma handærwa meməcey a ray ndaw na, ara mebərey. Mebərey a ta hətey cəved sem ta fa cek masa maaya ŋga handaya meməcey a ray. A key anda kede na, amba ndəhay a sərmara mebərey ara cek maaya ba kalah ta fa kwakwas a.

Cek maaya ta maaya ba a cəmam daa ndaw na, kwara?

¹⁴ Ya sərkwa *kwakwas ŋga Mawiz na, a sawa ta fa Gazlavay, ama aləkwa na, ndəhay magədanj gway. Ya ta tərkwa beke ŋga mebərey sem.

¹⁵ Fara fara, cek masa yah ma ka na, ya ka maja me na, ya səra ba, maja cek maaya masa yah ma wudey na, ya ka ba. Ama ya key na, cek masa yah ma wudey ba jak. ¹⁶ Da ya key

cek masa yah ma wudsey ba na, ŋgene, ya təba, ya səra kwakwas a na, aŋga maaya. ¹⁷ Anda kede, da ya key cek maaya ba na, ara yah ma ka ba. Ara mebørey masa daa yah ma ka cek aha. ¹⁸ Ahaw, ya səra yah ta gədaŋ ŋga key cek maaya ta cəved' e na, daa ba. Anda meløvey yah na, ndaw-magədaŋ. Ya wudsey ŋga key cek maaya ta cəved' e, ama gədaŋ adaw daa ba. ¹⁹ Yaw, cek maaya masa yah ma wudsey ŋga ka na, ya fa ka daa ba, ama ya key na, cek maaya ba masa yah ma wudsey ŋga ka ba jak. ²⁰ Da ya key cek maaya ba masa yah ma wudsey ŋga ka ba na, a wudsey ŋga ləvey ara yah ma ka ba. Ara mebørey masa daa yah ma ka cek aha.

²¹ Ya wudsey ŋga key cek maaya, ama ya da key na, cek masa maaya ba gway. Kede ara cek masa yah ma sangala daa menjey adaw. ²² Daa mevel adaw na, ya fa wudsey fara fara ŋga səpa *kwakwas ŋga Gazlavay. ²³ Ama ya nəka na, cek maaya ba ma fənya ray daha. Cek aha fa təka mewulkey adaw ŋga key cek masa maaya. Cek maaya ba ha ma fənya ray a na, ta tərdaya sem ŋga beke ŋga mebørey. ²⁴ Ay! Yah na, ndaw ta matəway daa dey. Yah na, meməc ey aa da ray adaw. Ma da ləhdaya daa meməc ey a na, wa? ²⁵ Ara Gazlavay ma da ləhdaya ta fa Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste. Ara maja ŋgene, ya fa kar suse ta mevel adaw cəpa.

Anda kede, daa mewulkey adaw na, ya wudsey ŋga səpa kwakwas ŋga Gazlavay. Ama maja

---

7:18 7.18 MC 8.21; Fəl 2.13   **7:23** 7.23 Gal 5.17; Jak 4.1; 1Pi 2.11   **7:24** 7.24-25 1Kwr 15.57

yah ndaw-magədaŋ na, ya key na, cek masa ma handaya mebørey a ray jak.

8

Mesøfnay እንደ Gazlavay a ዘመን ነው ዓይነት ስምምነት እና ተስፋዬ?

¹ Wure kede ndəhay masa macəmkaya ta Yesu *Kəriste na, sariya እንደ Gazlavay fa da təddata daa ba. ² Mebørey fa da hətey gədaŋ እንደ handawa meməcey a ray aləkwa daa saba, majə gədaŋ እንደ *Mesøfnay እንደ Gazlavay aa da ray aləkwa. Gədaŋ እንደ Mesøfnay እንደ Gazlavay a, a vəlndakwar heter mawiya ta fa Yesu Kəriste.

³ *Kwakwas እንደ Mawiz na, a gwa እንደ key sləra anda Gazlavay ba, majə bəle እንደ ndaw-magədaŋ ta tərda kwakwas a sem እንደ cek manjar gədaŋ. Gazlavay aa ta gədaŋ ma fəna kwakwas እንደ Mawiz. Gazlavay a wuzda anja na, a wudey እንደ cəney mebørey fa sləmay anja ba səlak, a kar sariya a ndaw-magədaŋ majə mebørey anja. Anda kede, ta slərdərwa Bəzey anja la a bəla, a tərey እንደ ndaw-magədaŋ, vaw anja anda aləkwa ndəhay ma ka mebørey. Gazlavay a ka anda kede, እንደ ləhdata ndəhay daa mebørey ta fa meməcey እንደ Bəzey anja ha. Anda kede, ta fəna gədaŋ እንደ mebørey sem ta fa Bəzey anja ha. ⁴ Gazlavay a ka anda kede na, amba ya tərkwa ndəhay ma ka cek ta cəved e fara fara anda kwakwas a ma wudey ya

kakwa. Ya kakwa na, anda mewudey ñga ndaw-magədañ saba, ama ya kakwa anda Mesəfnay ñga Gazlavay ma wudey.

⁵ Ndəhay ma səpam ñga njey anda ndəhay magədañ ma wudəm na, a wulkam mandaw mandaw da ray cek masa ma mbafatar gway. Ama ndəhay ma kam cek anda Mesəfnay ñga Gazlavay ma wudey na, a wulkam mandaw mandaw da ray cek masa ma mbafar a Mesəfnay a. ⁶ Da ndaw a wulkey mandaw mandaw da ray cek masa ma mbafar gway na, a key ñgene, a cəhadawa meməcey a ray anja. Ama da ndaw a wulkey mandaw mandaw a ray cek ma mbafar a Mesəfnay ñga Gazlavay na, ñgene, Gazlavay a da vəlar heter mawiya, asaya, a da njada daa zazay. ⁷ Ndəhay ma wulkam mandaw mandaw da ray cek masa ma mbafatar a vaw ata hay na, ata masa-gəra hay ñga Gazlavay. Ata fa səpmara kwakwas ñga Gazlavay daa ba, kwa a gwamara ñga key sləra ta kwakwas a ba. ⁸ Ndəhay ma səpam ñga key cek masa ma mbafatar a vaw ata hay gway na, ndəhay a, fa da mbafamar a Gazlavay daa ba.

⁹ Ama akwar na, akwar fa kam cek ma mbafar a vaw akwar hay daa ba. Ka səpam na, cek masa ma mbafar a Mesəfnay ñga Gazlavay maja Mesəfnay a, aa da ray akwar. Ndaw masa Mesəfnay ñga Kəriste da ray a daa ba na, ndaw aha ara ndaw ñga Kəriste ba. ¹⁰ Da Kəriste aa daa mevel akwar na, Mesəfnay ñga Gazlavay a vəlkwar heter mawiya la maja aa ma pakwar

ŋga ndəhay maaya fa mey aŋga. Kwa ka məcam la, vaw akwar a zey la majā mebərey na, ka hətam heter mawiya la. ¹¹ Asaya, da Mesəfney ŋga Gazlavay ma sləkđadərwa Yesu Kəriste daa meməcəy aa da ray akwar na, ŋgene Gazlavay a da sləkđadakurwa daa meməcəy may. Anda kəde, a da sləkđadakurwa ha na, ta gədaŋ ŋga Mesəfney aŋga masa da ray akwar a.

¹² Məlma adaw hay, ara majā ŋgene si ya njakwa anda Mesəfney ŋga Gazlavay ma wudsey, ba na, anda vaw aləkwa ma wudsey ba. ¹³ Yaw, da akwar fa kam cek masa ma mbafar a vaw akwar gway na, ka məcam la. Ama da akwar fa vəlmar cəved a Mesəfney ŋga Gazlavay ŋga jənkwar ŋga mbəkda mekey cek hay maaya ba na, ŋgene, ka hətam heter mawiya la.

¹⁴ Ndəhay cəpa masa ma vəlmar cəved a Mesəfney ŋga Gazlavay ŋga wey da ray ata na, ndəhay a ŋgene, ara bəza hay ŋga Gazlavay.

¹⁵ Mesəfney masa akwar ma təbmara ŋga wey da ray akwar a na, fa da tərdakwar ŋga beke hay daa ba, akwar fa da njam ta mandərzay daa dey daa saba. Ama Mesəfney ŋga Gazlavay a, a da tərdakwar ŋga bəza hay ŋga Gazlavay, a da jənndakwar ŋga zəla Gazlavay a: «Aba», anda meləvey, «Papay.» ¹⁶ Mesəfney a, fa wuzzdandakwara daa mevel aləkwa na, aləkwa bəza hay ŋga Gazlavay fara fara. ¹⁷ Ahaw, aləkwa na, bəza hay ŋga Gazlavay. Anda kəde, ya hətkwa cek masa aŋga ma bada majā aləkwa

-
8:10	8:11	8:12
8.10 Gal 2.20; 1Jŋ 3.24	8.11 2Kwr 4.14	8.12
6.18		
8:13	8.13 Gal 6.8; Ef 4.22-24	8:14 8.14 1Jŋ 2.29-3.1
8:15	8.15 Mk 14.36; Gal 4.5-7	

la. Ya da hëtkwa cek aha na, bama daa slam a ta Kériste majा da alèkwa ma sérkwa banay la bama ta Kériste na, ya da njakwa bama ta anja daa slam anja mewedey may.

Mey da ray mewedey ḥga Kériste

¹⁸ Ya séra, banay masa alèkwa ma sérkwa wure kede kaa na, ara cek mecəhe ḥga tede. Fara fara, slam-mewedey ḥga Gazlavay masa aa ma vəldandakwara na, anja maaya, a wam ta banay masa alèkwa ma sérkwa wure kede ba.

¹⁹ Cek hay tabiya masa Gazlavay ma katərwa na, cek hay a fa sékwmara dár masa Gazlavay ma da wuzdatərwa bəz anja hay daa slam anja mewedey amba dár a, a wuswa fiyaw fiyaw.

²⁰ A sékwmara majा cek hay tabiya masa Gazlavay ma katərwa na, ta təram sem ḥga cek ḥga tede. Ara cek hay a ma wudam ḥga key kène ba, ama ara Gazlavay ma la har anja da ray ata. Ta ḥgene he cəpa, fa sékwmara Gazlavay ḥga ka sləra anja da ray ata cənja. ²¹ Sləra ha na, ara Gazlavay ma da pəskatərwa dasi har ḥga ndaw ma nəsta, ma tərdata ḥga beke. Anda kede, cek hay a tabiya a da hətam mewedey ḥga Gazlavay bama daa slam a ta bəza hay ḥga Gazlavay. A da wam ḥga ata anda bəza hay ḥga Gazlavay.

²² Ya sérkwa dəga mezley ḥga bəla haa wure kede, cek hay tabiya masa Gazlavay ma katərwa na, fa səram banay, a njaram anda ḥgwas ma da yey. ²³ Ma səram banay a daa masa ata fa sékwmara na, ara cek hay a daada

ba, ama alèkwa may fa njarakwa daa mevel alèkwa. Alèkwa na, ndèhay masa Gazlavay ma vélndakwar Mesèfney anja teesed da ray cek hay mekele masa anja ma da veldandakwara. Anda kede, alèkwa fa sèkwakwa pas masa Gazlavay ma da tèrdandakwar ñga bëz anja hay fara fara, a da pèskandakwar dasi har ñga ndaw ma nèsndakwar, amba kwa waawa a wey ray anja. ²⁴ Gazlavay ta lèhdandakwar sem daa mebørey ama ya sèrtakwa cek hay masa Gazlavay ma da ka da ray alèkwa tabiya ba aran. Alèkwa fa sèrkwa fara fara ya hëtkwa cek hay a la. Da ndaw ta hëtar cek masa aa ma sèkwa sem ta dey anja na, a sèkwa cek aha saba maja cek aha aa fa dey anja cay. Ma da sèkwa cek masa anja ma hëtar sem ñgene na, wa dëba wa? ²⁵ Alèkwa na, fa sèkwakwa cek masa alèkwa ma hëtkwa ta dey alekwa daa ba aran. Anda kede, ya bëskwa mevel ñga sèkwa cek aha ta zazay.

²⁶ *Mesèfney ñga Gazlavay fa jènndakwar may, maja alèkwa gëdañ pøreh daa cèved ñga Gazlavay. Kwa ya sèrkwa cek masa alèkwa ma daa cèfdakwa fa Gazlavay ba. Ama Mesèfney ñga Gazlavay a, ta ray anja, fa dërar dàngay a Gazlavay aa slam a ñga alèkwa. AA cèfdà Gazlavay ta mevel pal, aa guzlar a Gazlavay ta mey masa ma fènar ray a ndaw-magëdañ ñgaa guzley. ²⁷ Gazlavay ma sèra cek daa mevel ñga ndaw na, a cènda cek masa Mesèfney anja ma wudsey, maja Mesèfney a faa cèfdà Gazlavay amba a jënta ndèhay anja hay anda Gazlavay

ma wudsey.

28 Ngada ndəhay ma wudmara Gazlavay, ndəhay masa Gazlavay ma zəlta ŋga key cek anda anja ma wudsey na, ya sərkwa cek hay tabiya masa ata ma hətam na, ara Gazlavay ma ka amba a tərey ŋga cek maaya ŋgada ata.

29 Dəga zleezle na, Gazlavay ta walata ndəhay anja hay cay. Asaya, ara anja ma wudsey ŋga tərdata ndəhay anja hay a anda Bəzey anja. A ka anda kede na, amba Bəzey anja a tərey bəzey maa-mey-ndaw da wuzlah ndəhay ŋga Gazlavay masa anda məlmaŋ hay ga. **30** Yaw, ndəhay masa Gazlavay ma walata ŋgene na, Gazlavay ta zəltərwa la ŋga key ndəhay anja hay may. Daa masa aa ma zəlta ha na, ta pata la ŋga ndəhay maaya fa mey anja may. Asaya, ndəhay masa aa ma pata ŋga ndəhay maaya fa anja na, ta handata sem aa slam anja mewedey may.

Gazlavay a wudndakwar mandaw mandaw

31 Kaa wure kede na, mey mambəkakaya ŋga ləvey daha saya daw? Gazlavay aa ta aləkwa, kaa ma da gwa a ray aləkwa na, wa?

32 Gazlavay ta badərwa Bəzey anja daa ba, ama ta slərdərwa la a bəla ŋga məcey majə aləkwa tabiya. Anda Gazlavay ma slərdandakwara Bəzey anja na, fara fara a vəldandakwara cek hay tabiya la may. **33** Ma gwa ŋga mbədtar ray ŋgada ndəhay masa Gazlavay ma walata na, wa? Kwa ndaw pal ma gwa daa ba, majə ara

---

8:27 8.27 Ps 139.1   **8:28** 8.28 Jəw 2.10; Ef 1.11   **8:29** 8.29

Kwa 1.18; Heb 1.6   **8:30** 8.30 1.7; 5.2; 2Tes 2.13-14   **8:31** 8.31

Ps 118.6   **8:31** 8.31-34 Iz 50.8-9   **8:32** 8.32 5.8; Jaŋ 3.16

Gazlavay ma tərdata እንደhay masa maaya fa mey anja. ³⁴ Ndəhay masa Gazlavay ma walata na, ma gwa እንደdata ta sariya na, wa? Kwa ndaw pal ma gwa daa ba, maja Yesu *Kəriste ta məcey la, ta sləkdawa sem daa meməcey, wure kede aa manjakaya ta harzəmay እንደ Gazlavay, fa dərey danjay maja aləkwa. ³⁵ Ma da wunkandakwar ta Kəriste amba a wudndakwar saba na, me? Kwa aləkwa daa banay, kwa mewulkey fa həbndakwar ray, kwa ndaw a cakalafandakwar mey, kwa aləkwa daa may, kwa aləkwa daa viya, kwa anja ndaw a wudey እንደ kandakwar cek maaya ba, kwa ndaw a kədndakwar vagay na, cek hay a cəpa ካኝene, a gwa እንደ wunkandakwar ta Kəriste ba. ³⁶ Anda mawuzlalakaya daa derewel እንደ Gazlavay, ma ləvey:

«Bay Gazlavay, ndəhay fa səpmandar mandaw
mandaw
እንደ kədsey vagay maja ala ndəhay akah hay.
Fa mey እንደ ndəhay na,
ala * anda təbaŋ hay masa ma handamata
እንደ hərey.»

³⁷ Ta ካኝene he cəpa, ya kakwa bay-gula la da ray banay hay a ካኝene tabiya ta gədanj እንደ ndaw ma wudndakwar kalah. ³⁸ Ahaw, ya səra fara fara cek ma gwa ma wunkandakwar ta ndaw masa ma wudndakwar kalah ha na, daa ba. Kwa ya

8:34 8.34 4.25; SNM 2.33; Heb 7.25; 1Jŋ 2.1   **8:35** 8.35 2Kwr

5.14   * **8:36** 8.36 ala: Daa Ps 44.23aa guzley da ray səkway እንደ Jəwif hay, ama fede na, Pawl aa guzley da ray ndəhay እንደ Yesu.

8:36 8.36 Ps 44.23; 2Kwr 4.11   **8:37** 8.37 1Jŋ 5.4-5

mækwa, kwa alèkwa ta dey, kwa maslaŋ hay ḥga Gazlavay, kwa gədaŋ ḥga bay hay masa da bøla kede ta gədaŋ ḥga mesəfney hay masa daa memed, kwa cek hay ma kam wure kede ta cek hay ma da kam ḥgada fa mey,³⁹ kwa maazla hay da gazlavay da vad, kwa daa vøged ḥga awaw magaza, kwa cek wura wura mekele masa Gazlavay ma katørwa, kwa meeme cøpa a gwa ḥga wunkandakwar ta mewudey-vaw ḥga Gazlavay ba. Ara mewudey-vaw masa aŋga ma wuzdørwa ta fa Yesu Køriste, Bay alèkwa Mahura.

9

*Mey da ray Israyel hay, ndəhay masa Gazlavay
ma walata*

¹ Mey masa yah ma daa guzlda kede na, ara mey fara fara, ya mbørzley ba, maja yah na, ndaw ḥga *Køriste. Asaya, *Mesəfney ḥga Gazlavay fa wa mewulkey adfaw, mewulkey adfaw a fa wuzda, mey masa yah ma kada kede na, ara mey fara fara. ² Ya wudsey ḥga løvey na, mewulkey fa da kødya, mevel fa caya mandaw mandaw ³ da ray søkway adfaw hay *Jøwif hay. Ala na, ḥga way ala pal. Da Gazlavay a søra na, ḥga nøsyø, ḥga wunkandar ta Køriste amba mølma adfaw hay Jøwif a diyam. ⁴ Ata daa søkway ḥga *Israyel hay. Gazlavay ta walata sem ḥga tøram bøz aŋga hay, ta wuzdatara gədaŋ aŋga la, ta jøwam mey la ta ata, ta

wuzdatara kwakwas anja la, ta wuztar cəved la amba a dərmar dañgay, ta wuzdatara cek maaya masa aa ma ləvey a da vəldatara heyey la.

⁵ Ata na, ndəhay daa səkway ɳga papaŋ ɳga papa aləkwa hay zleelze *. Yesu Kəriste may, daa masa anja ndaw-magədaŋ na, anja ndaw daa səkway a. Ama ta ɳgene he cəpa na, ta təbmara mey anja daa ba. Kəriste he na, ara ndaw ma wata cek hay tabiya. Anja ndəhay ɳga həlmamara Gazlavay ɳga sərmataw. Amen.

⁶ Ya wudey ɳga ləvey mey masa Gazlavay maa guzlda na, ta key anda aa ma ləvey daa ba na, kəne ba. Mey a ta key la. Ama ya wudey ɳga ləvey, Israyel hay na, ara ndəhay ɳga Gazlavay cəpa ba. ⁷*Abərahəm ta yey bəza hay la. Ama bəza hay a cəpa na, ara bəz anja hay fara fara anda Gazlavay ma ləvey ba, maja Gazlavay taa guzlar la zleelze a Abərahəm a, a ləvar: «Ara ta fa bəza hay ɳga bəz akah *Izak, sləmay akah ma da zəley.» ⁸ Anda meləvey, bəza hay masa Abərahəm ma yatərwa na, ata tabiya bəza hay ɳga Gazlavay ba. Ama bəza hay ɳga Gazlavay fara fara na, ara bəza hay masa Abərahəm ma yatərwa maja Gazlavay ma ləvar a da vəlar bəza hay ga heyey. ⁹ Mey masa Gazlavay ma ləvar

---

9:4 9.4 səkway ɳga Israyel hay: Mab 4.22; Aw 11.1; gədaŋ ɳga Gazlavay: Mab 16.10; 24.16-17; 40.34-35; mejəwey-mey: MC 17.7; Mab 24.7-8; kwakwas anja: Mab 20-24; Gazlavay a da ka cek anda anja ma ləvey: 3.2, 4; 4.13, 17; Gal 3.6, 14 * **9:5** 9.5 papaŋ ɳga papa aləkwa hay: Anda meləvey, Abərahəm, Izak, leŋ Jakwap ta bəz anja hay kuraw a ray a cew. **9:5** 9.5 15.8; Mab 3.6, 15; Kəriste: Mt 1.1; Rm 1.3-4 **9:6** 9.6 3.3-4; 2.28-29 **9:7** 9.7 MC 21.12; Mt 3.9 **9:8** 9.8 Gal 3.7; 4.23

a Abərahām a zleezle a da vəlar cek heyey na, mey a, a ləvey: «Haa kasl səfed anda kede na, ya vəhwə la. Daa ŋgene, Sara ta yawa bəzey mezəle cay.»

10 Yaw, ara ŋgene daada ba. Rebeka may, ta yawa la, a yawa bəza hay cew. Ata ŋga papa ata pal. Papa ata ha na, ara dede aləkwa Izak zleezle.

11-12 Gazlavay a ləvar a Rebeka: «Bəzey mahura na, a da kar sləra ŋgada mecəhe.» Gazlavay maa guzlar anda kede na, daa masa bəza hay a, a sərmara ma key cek masa maaya ta maaya ba, ba aran, ara daa masa ata da hwad mama ata cfagay. Gazlavay ma ləvey anda kede na, ŋga wuzda anja na, fa key cek mandaw mandaw anda aa ma wudey. A weley ndaw masa aa ma wudey. A walata na, maja sləra masa ndaw a ma ka ba. **13** Anda mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay ma ləvey:

«Ya weley na, Jakwap. Ezayu na, ya wudə ba.»

14 Da kəne na, ya da ləvkwa kwara dəba wura? Gazlavay a na, ara ndaw ma key cek ta cəved e ba dəba daw? Kay, kəne ba! **15** Gazlavay ta ləvar la a *Mawiz zleezle: «Da ya wudey ŋga key maaya a ndaw na, ya ka. Asaya, da ya wudey ŋga sərey dey-ceceh fa ndaw na, ya sərfar.» **16** Anda kede, da Gazlavay a kar maaya a ndaw na, ara maja ndaw a ma wudey ba, asaya, maja sləra ŋga ndaw a ma ka ba, ama ara maja Gazlavay ma sərfar dey-ceceh. **17** Daa dərewel

9:9 9.9 MC 18.10, 14   **9:10** 9.10-12 MC 25.21-23; Rm 11.6   **9:13**

9.13 Mal 1.2-3   **9:14** 9.14 3.5; Mew 32.4   **9:15** 9.15 Mab 33.19;

Mt 20.1-15   **9:16** 9.16 Ef 2.8

ŋga Gazlavay na, Gazlavay a ləvar a *Farawanj, bay ŋga *Ejip: «Yah ma paka aa bay na, amba ya wuzdərwa gədanj adaw ta fa kah, asaya, amba ndəhay da bəla cəpa a zəldamaya sləmay.»

18 Anda kede, Gazlavay a gwa ŋga sərfar dey-ceceh a ndaw masa aa ma wudey, asaya, a gwa ŋga tərda ndaw ŋga macarakaya anda aa ma wudey.

Gazlavay a gwa ŋga key cek anda aa ma wudey

19 Da kwa ndaw a da ləvya: «Da anda kede na, Gazlavay a mbədstar ray a ndəhay na, fa me dəba me? Ndəhay a gwamara ŋga təkmara cek masa aa ma wudey ŋga ka daw?» **20** Kah ndaw-magədanj ŋga tede, kah na, wa may wa, amba ka kada yawa ta Gazlavay na! Maŋgayak maləmkaya na, a gwa ŋga ləvar a ndaw ma ləma: «Ka ləmya anda kede na, maja me daw?» Kay, a gwa ba! **21** Ndaw ma ləma maŋgayak a gwa ŋga key cek ta hahay ŋga meləmey anda aa ma wudey. A gwa ŋga wunka hahay a cew, pal a ləmda maŋgayak wal membey kalah, laŋgar may, a ləmda maŋgayak masa saw kəne.

22 Yaw, da Gazlavay a ka anda ndaw ma ləma maŋgayak na, mey akah da hwad a me? Gazlavay a wudey ŋga wuzdərwa na, anja fa cey mevel da ray ndəhay, asaya, a wudey ŋga wuzdərwa gədanj anja a ndəhay. Ama ndəhay masa anja anja ma da cey mevel da ray ata ta

---

9:17 9.17 Mab 9.16   **9:18** 9.18 Mab 4.21; 7.3; 9.12; 14.4; 1Pi

2.8   **9:20** 9.20 Iz 29.16; 45.9   **9:21** 9.21 Jer 18.6; 2Tm 2.20

masa anja ma da katar sariya njaa zəddata na,
 fa bəsta kwa ara mey ba cənja. ²³ Gazlavay
 fa bəsta na, amba a wuzdatara gədanj anja a
 ndəhay. A wudsey nja pa gədanj anja ha a ray
 ndəhay masa anja ma sərfatar dey-ceceh. Ta
 diyta la dəga zleelzle amba a hətam gədanj anja
 ha. ²⁴ Ndəhay a na, ara aləkwa. Gazlavay a
 zəlndakwar na, da wuzlah ndəhay *Jəwif hay
 daada ba, ama da wuzlah ndəhay daa səkway
 mekele hay may. ²⁵ Ara anda Gazlavay maa
 guzley ta mey Awze, *ndaw ma təla mey anja,
 ma ləvey:

«Ndəhay masa ata ndəhay adaw hay zleelzle ba
 nā,

ya da zəlta ndəhay adaw hay.

Ndəhay masa ya wudta ba zleelzle na,

ya da zəlta ndəhay adaw hay mawudtakaya
 kalah.

²⁶ Daa slam masa yah ma ləvtar la a ndəhay:

“Akwar ndəhay adaw hay ba” na,

yah, Gazlavay masa ta dey,

ya da zəlta “bəz adaw hay”.»

²⁷ *Izay, ndaw ma təla mey nja Gazlavay may,
 taa guzley la da ray *Israyel hay, a ləvey:
 «Anja kwa Israyel hay ata ga a sləfam ba anda
 mawurbay da wayam na, Gazlavay a da ləhey
 daa mebərey na, ndəhay nekədsey da wuzlah
 ata gway. ²⁸ Fara fara Bay Gazlavay a da ka
 sləra anja cəpa fiyaw fiyaw da bəla anda aa

9:22 9.22 2.4, 8   **9:23** 9.23 5.2   **9:24** 9.24 1.16; 10.12   **9:25**

9.25 Aw 2.25; 1Pi 2.10   **9:26** 9.26 Aw 1.10   **9:27** 9.27-28 Iz

10.22-23

ma ləvey.» ²⁹ Yaw, anda Izay a maa guzley dəga zleezle saya, a ləvey:

«Da Bay Gazlavay ma wa slam da vad tabiya
ta mbəkndakwar ndəhay nekədey
daa səkway aləkwa daa ba na,
anja ŋgene, ya ta paslakwa sem sle'
anda ndəhay daa berney ŋga Sadawm ta
ŋga Gwamar.»

Mey da ray mepey Yesu ŋga ndaw fara fara

³⁰ Kaa wure kedə, ya da ləvkwa na, kwara? Ya ləvkwa ndəhay *Jəwif hay ba na, fa səpam cəved amba Gazlavay a pata ŋga ndəhay maaya fa mey anja na, daa ba. Ama Gazlavay a pata ŋga ndəhay maaya fa mey anja na, maja ata ma pamara *Kəriste ŋga ndaw ata fara fara.

³¹ *Israyel hay na, fa səpam *kwakwas ŋga Mawiz amba Gazlavay a pata ŋga ndəhay maaya fa mey anja. Ama ta hətam amba a pata ŋga ndəhay maaya fa mey anja ha anda kwakwas a ma wudsey na, daa ba. ³² Ta hətam daa ba maja me? Maja a wulkam Gazlavay a da pata ŋga ndəhay maaya fa mey anja na, ta fa cek masa ata ma kamara gway. Fa pamara Gazlavay ŋga ndaw ata fara fara na, daa ba. Anda kedə, salay ata ta kədəy sem fa anjwa mekey mecembedey a ndəhay, ³³ anda mawuzlalakaya daa derewel ŋga Gazlavay ma ləvey:

«Nəka, daa berney ŋga Siyanw na,
ya da pey anjwa mekey mecembedey a
ndəhay,

ara aŋgwa ma təd'data ndəhay.
 Ama kwa waawa ma zlembey ta aŋgwa † ha na,
 a zəley marava daa ba səlak.»

10

Mey da ray Jəwif hay ma da ləham

¹ Məlma adaw hay, cek masa yah ma wudey ta mevel adaw cəpa na, anja Gazlavay ɳga ləhdata səkway adaw hay *Jəwif hay daa mebərey. Ya fa dərey dangay mandaw mandaw maja ata. ² Ya gwa ya ləvey ata na, ta vəldamara ray ata la ta mevel ata cəpa ɳga səpey cəved ɳga Gazlavay. Kwa ta səpmara cəved e la ta mevel ata cəpa na, ama ta sərmara cəved masa fara fara na, daa ba. ³ Ata ta sərmara ɳga səpey cəved masa amba Gazlavay a pata ɳga ndəhay maaya fa mey aŋga na, daa ba. A səpam amba Gazlavay a pata ɳga ndəhay maaya fa mey aŋga na, ta fa cek hay masa ata ma kamara ta har ata gway. Anda keđe, cəved fara fara masa Gazlavay ma da pata ɳga ndəhay maaya fa mey aŋga na, a wudam ba. ⁴ Fara fara, dəga *Kəriste ma sawa a bəla na, gədaŋ ɳga *kwakwas ɳga Mawiz ta ndəvey sem. A key anda keđe, amba Gazlavay a pey ɳga ndəhay maaya fa mey aŋga na, ndəhay ma pamara ɳga ndaw ata fara fara.

---

† **9:33** 9.33 aŋgwa: A wudey ɳga ləvey Yesu. Kwa waawa ma zlembey ta aŋgwa ha na, anda meləvey, kwa waawa ma təba mey ɳga Yesu a. **9:33** 9.33 Iz 8.14; 28.16; 1Pi 2.6-8   **10:1** 10.1 9.1-3   **10:2** 10.2 SNM 22.3   **10:3** 10.3 1.17   **10:4** 10.4 Gal 3.24-25

Mey da ray ndəhay daa səkway wura wura ma da ləham

⁵ Masa *Mawiz maa guzley zleezle da ray ndaw ma wudsey amba Gazlavay a pa ɳga ndaw maaya fa mey anja maja aa ma səpa kwakwas anja na, a ləvey: «Ndaw ma səpa kwakwas a mandaw mandaw, ma rəsa ba səlak na, a hətey heter la ta fa kwakwas a.» ⁶ Ama cəved amba Gazlavay a pa ndaw ɳga ndaw maaya fa mey anja maja aa ma pa ɳga ndaw anja fara fara na, cəved e anja wal. Mawuzlalakaya daa cərewel ɳga Gazlavay da ray cəved e, a ləvey: «Kah ndawmagədanj, ka da wulkey daa mevel akah, ka ləvey ma da təpey a gazlavay a vad na, wa?» na, ka da ləvey kəne ba. Anda meləvey, ka da ləvey «Ma da təpey a gazlavay a vad ɳga bərŋgadərwa *Kəriste na, wa?» na, ka da ləvey kəne ba. ⁷ Asaya, «Ma da gwa ɳga mbəzey a wuzlah ndəhay maməctakaya na, wa?» na, ka da ləvey kəne ba may. Anda meləvey, ka da wulkam amba ndaw a daw a wuzlah ndəhay maməctakaya ɳga zəlwa Kəriste na, kəne ba. ⁸ Mawuzlalakaya daa cərewel ɳga Gazlavay, a ləvey: «Mey ɳga Gazlavay aa da cakay akah, ba na, dərenj ta kah ba. Aa da baazlam akah ta daa mevel akah.» Yaw, mey a na, ara mey masa ala ma wuzdamatara ɳgada ndəhay amba a təbmara. ⁹ Da kah ta mey akah, kah maa guzley la fa mey ɳga ndəhay, ka ləvey: «Yesu na, ara Bay Mahura,» asaya, da ka ta təba la ta mevel akah cəpa Gazlavay ta sləkədərwa sem

daa meməcey na, ŋgene, Gazlavay a ləhdaka la. ¹⁰ Ndaw ma pa Gazlavay ŋga ndaw anja fara fara la na, Gazlavay a, a pa ndaw aha ŋga ndaw maaya fa mey anja la. Asaya, ndaw maa guzley ta mey anja, a ləvey: «Yesu ara Bay Mahura» na, Gazlavay a ləhda ndaw a la. ¹¹ Ahaw, mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay, a ləvey: «Kwa waawa ma pa Gazlavay ŋga ndaw anja fara fara na, a zəley marava daa ba səlak.» ¹² Anda kede, ndaw *Jəwif ta ndaw Jəwif ba na, ata letek. Ata cəpa bay ata na, pal, ara Bay Mahura, ndaw ma katar maaya daa masa ata faa cəfdamara ŋga jənta. ¹³ Anda mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay, ma ləvey: «Kwa waawa maa cəfda Bay Mahura ŋga ləhda na, Bay Mahura ha a ləhda la.»

¹⁴ Kaa da ndəhay ta pamara Bay Mahura ha ŋga ndaw ata fara fara daa ba na, a daa cəfdamara ŋga ləhdata na, kwara? Yaw, kaa da ndəhay ta cəndamara mezəley ŋga Bay Mahura ha daa ba na, a da pamara ŋga ndaw ata fara fara ha na, kwara? Asaya, kaa da ndaw ta wuzey mey da ray Bay Mahura ha daa ba na, ndəhay a da cəndamara mey da ray a na, kwara? ¹⁵ Kaa da ndəhay maslərdatakaya ŋga wuzey mey a daa ba na, a da wuzdamara mey da ray Bay Mahura ha na, kwara? Anda mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay, ma ləvey: «Cek ma mbey anda ndəhay ma diyam ŋga wuzey *Mey-maaya-mawiya a ndəhay na, daa ba.» ¹⁶ Ama

---

10:9 10.9 1Kwr 12.3; Fəl 2.11   **10:11** 10.11 9.33   **10:12** 10.12

3.22   **10:13** 10.13 Jwl 3.5   **10:15** 10.15 Iz 52.7

ndəhay tabiya ta təbmara Mey-maaya-mawiya ha aa mevel ata na, daa ba. Ara anda *Izay, *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay maa guzley zleezle, ma ləvey: «Waa Bay Gazlavay, ma təba mey ala masa ala ma wuzdamara da ray akah na, wa?» **17** Anda kede, amba ndaw a təba mey ɳga Gazlavay na, si a cənda mey a la dəgəy. Mey masa aa ma cənda ha na, ara mey ɳga Kəriste.

18 Da anda kede na, ya wudey ɳga səra Jəwif hay na, ta jəkam sləmay fa Mey-maaya-mawiya ha daa ba fara daw? Fara fara, ta jəkam sləmay la. Ara anda mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, ma ləvey:

«Ndəhay ta diyam la ɳga wuzey mey ɳga Gazlavay
da bəla tabiya.

Day ata ta cəney la aa wura aa wura cəpa,
kwa aa slam masa dəreŋ.»

19 Ya wudsey ɳga səra saya, *Israyel hay na, ta cəndamara mey a daa ba fara daw? Fara fara ta cəndamara la, ama ta gəmam ɳga təbmara daa ba. Ya səra anda kede na, maja Gazlavay taa guzltar la dəga zleezle ta mey Mawiz, a ləvey:
«Ya da tərdakwar ɳga ndəhay ma ka səleŋ
fa ndəhay daa səkway hay saw kəne.

Ya da ka amba mevel akwar a cey a ray ndəhay
masa daa səkway hay manjar leŋgesl.»

20 Fa dəba ha Izay may, ta zlurey ɳgaa guzley daa ba, a ləvey:
«Gazlavay a ləvey:

Ndəhay masa ta səpmaya daa ba na,
ta hətmaya la ta dey ata.

Ya ta wuzda vaw adaw la ŋgada ndəhay
masa kwa maa cəfdamara mey adaw daa
ba.»

21 Da ray ndəhay Israyel hay na, Gazlavay taa
guzley la saya ta mey Izay, a ləvey:
«Ya vərndey hipas, har adaw mawurkaya
ŋga təbtərwa ndəhay ma kam həma a ray
adaw
amba a vəhmawa, ama ata ta cənmaya mey daa
ba.»

11

*Mey da ray Gazlavay ma sərfatar dey-ceceh a
Israyel hay*

¹ Yaw, ya wudsey ŋga səra saya, da anda kaa na,
Gazlavay ta mbədtar dəba sem a ndəhay anja
hay *Israyel hay daw? Kay, daa ba səlak! Yah
ray adaw na, yah ndaw Israyel, yah daa səkway
ŋga Benjamenj. Benjamenj e may, ara ndaw daa
səkway ŋga *Abərahām. ² Fara fara, Gazlavay
ta mbədtar dəba a ndəhay anja hay Israyel
hay masa aa ma walata dəga zleezle na, daa
ba. Ka sərfadamara mey mawuzlalakaya daa
derewel ŋga Gazlavay da ray *Eli ma təway fa
mey ŋga Gazlavay maja Israyel hay heyey saba
daw? A ləvey: ³ «Waa Bay Gazlavay, ta kədmata
ndəhay ma təla mey akah hay sem cəpa vagay,
mendərey yah pal taava adaw. Fa səpmaya ŋga

10:20 10.20 Iz 65.1; Rm 9.30   **10:21** 10.21 Iz 65.2   **11:1** 11.1

SNM 22.30; 2Kwr 11.22; Gal 1.13-14; Fəl 3.5   **11:2** 11.2 11.29;

Ps 94.14; Jer 31.37

kədey vagay may. Asaya, ta bəzlmata slam hay mefəkey cek ŋgada kah sem.» ⁴ Kaa Gazlavay a mbəddara a Eli a na, kwariya? A mbəddara, a ləvar: «Kay, mendərey kah pal taava akah ba! Ya ta bey ndəhay gabal maasala la ŋgada yah. Ara ndəhay masa ta namar ray ŋgada kuley mezəley Bal daa ba.» ⁵ Yah, Pawl, ya fa ləvkwar, kwa haa wure kede na, anja letek kene may, Gazlavay ta mbəkey ndəhay siya la da wuzlah Israyel hay masa anja ma walata maja anja ma sərfatar dey-ceceh. ⁶ Gazlavay a walata ndəhay a na, maja anja ma sərfatar dey-ceceh, ba na, maja sləra ata ba. Anja da a walata maja sləra ata na, ŋgene ta sərfatar dey-ceceh daa ba.

⁷ Kaa wure kede, mey a, a wudey ŋga ləvey na, kwara? Israyel hay na, ta hətam cek masa ata ma səpmara na, daa ba, si ndəhay nekədəy masa Gazlavay ma walata na, ta hətam la. Har-gədanj ŋga ndəhay da wuzlah ata na, ta wudam ŋga cəndamara day ŋga Gazlavay na, daa ba. ⁸ Anda mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay, ma ləvey: «Gazlavay ta ŋgərdatara ray ata sem, ta wulfatara dey ata sem, ta dəzltara sləmay ata sem, haa wure kede ata kene cəŋga.» ⁹ Bay *Davit taa guzley la saya, a ləvey:

«Cek hay masa ata ma zəmamara ŋgene na,
ŋga kərzata fa day anda ŋgam-ŋgam ma
kərzey cek,
anja ŋga tərey ŋga vəged amba a tədəm a hwad
a,

Rawma hay 11:10

liv

Rawma hay 11:13

a səram banay təde fa sləra ata.

10 Anja dey ata ɳga wulfey amba a hətmar dey
saba,
anja ɳga gəbdamara dəba mandaw mandaw
maja banay ata.»

11 Ya wudey ɳga səra mey a saya, *Jəwif hay
ma zlangadəm daa cəved ɳga Gazlavay na, ta
zlangadəm sem ɳga tar fara daw? Kay, daa
ba səlak. Ama majə mebərey masa ata ma
kamara na, ndəhay masa Jəwif hay ba hay ata
ta cəved ɳga ləhey daa mebərey. A key anda
ŋgene na, amba Jəwif hay a, a kam səlenj ta
ndəhay masa Jəwif hay ba hay. 12 Jəwif hay
ta kam mebərey la, majə ŋgene, Gazlavay ta
katar maaya la a ndəhay da bəla tabiya. Jəwif
hay ta zlangadəm sem daa cəved ɳga Gazlavay,
majə ŋgene, Gazlavay ta', a pəstar mey a ndəhay
masa Jəwif hay ba hay. Yaw, da Gazlavay ta
katar maaya la a ndəhay masa Jəwif hay ba hay
majə Jəwif hay ta zlangadəm sem daa cəved
aŋga na, kaa wara a katar maaya ma fəna ta pas
masa ndəhay Jəwif hay tabiya ma da vəhmawa
fa vədə ɳga ləhey, ba daw?

*Mey da ray ndəhay masa Jəwif hay ba hay ma
da ləham*

13 Wure kedə, ya wudey ɳgaa guzlkwar ɳgada
akwar ndəhay masa *Jəwif hay ba hay. Yah
na, *ndaw-meslərey ɳga Yesu masa Gazlavay ma
slərdərwa ɳga wuzey mey ɳgada akwar ndəhay
masa Jəwif hay ba hay. Ya faa səmey ga da ray

11:9 11.9-10 Ps 69.23-24; 35.8   **11:11** 11.11 SNM 13.46; Rm
10.19

slèra adaw a. **14** Ya wudey na, sèkway adaw hay Jèwif hay a nèkam dey fa slèra masa yah ma ka da wuzlah ndèhay masa Jèwif hay ba hay, a sèpam cèved amba Gazlavay a lèhdata may. **15** Masa Gazlavay ma mbèdtar dèba sem a ndèhay adaw Jèwif hay na, ta', a cèmtar d'ay ñga ndèhay siya da bèla ta anja ray anja. Da anda kedé na, ta pas masa Gazlavay ma da tèbta aa slam a na, ma da key na, me? Cek maaya a key la. Ndèhay masa mamøctakaya a slèkdfamawa la daa memècay.

16 Sèrmara, da ta cam pen la teesed ñga vèley ñgada Gazlavay na, pen e siya tabiya na, ara ñga Gazlavay a may. Asaya, da a vèlmar slaslalay hay ñga wudez na, mey-har hay ñga wudez e cèpa ñgada anja may. **17** Sèkway ñga *Israyel hay na, anja anda wudez maaya marøvkaya masa mey-har hay siya madøsltakaya. Ama akwar masa Jèwif hay ba na, akwar anda mey-har hay ñga wudez saw manjøbtakaya fa wudez maaya marøvkaya masa mey-har hay siya madøsltakaya heyey. Wure kedé, ka da hètam cek maaya maja akwar manjøbtakaya fa wudez maaya heyey. **18** Da anda kaa na, ka da røsmata ndèhay masa anda mey-har hay ñga wudez madøsltakaya ñgene ba. Akwar fa zlapam da ray ata na, maja me? Akwar na, mey-har hay gway. Ma kérza slaslalay na, ara mey-har hay ba, ama ara slaslalay ma kérza mey-har hay, ba diya?

19 Da kwa ndəhay siya da wuzlah akwar a daa guzlam, a ləvam: «Gazlavay a dəslta mey-har hay a na, amba a njəbey yah aa slam aha.» **20** Ahaw, kène fara. Ama Gazlavay a dəslta na, maja ata ma pamara ŋga ndaw ata fara fara daa ba. Yaw, anja ma njəbkwar aa slam ata na, maja akwar ma pamara ŋga ndaw akwar fara fara. Maja ŋgene, ka da zlapam saba, ama maaya na, ka zluram ta Gazlavay. **21** Jəwif hay na, ara ndəhay masa mapatakaya anda mey-har ŋga wudez masa maaya. Da Gazlavay ta sərfatar dey-ceceh daa ba na, ka wulkam a sərfakwar dey-ceceh la daw?

22 Nəkmara, Gazlavay na, a gwa a key maaya a ndaw, asaya, a gwa a cey mevel a ray ndaw may. Anja na, fa cey mevel da ray ndəhay masa ma zlaŋgadəm sem daa cəved anja. Ama faa həmdakwar, akwar ndəhay masa daa cəved anja. Si ka kamar cek ma mbafar mandaw mandaw, da daa ba na, a da dəslkwär anda mey-har hay ŋga wudez e may. **23** Jəwif hay na, da ata ta vəhmawa sem aa cəved ŋga Gazlavay, a pamara ŋga ndaw ata fara fara na, Gazlavay a, a njəbta la aa slam ata fa wudez masa maaya heyey saya, maja Gazlavay aa ta gədaŋ ŋga vəhdatərwa, a njəbta aa slam ata cəŋga. **24** Akwar ndəhay masa Jəwif hay ba, akwar na, anda mey-har hay ŋga wudez saw da ley masa ma dəslmərwa ŋga njəbey fa wudez masa maaya. Yaw, da Gazlavay ta gwa ŋga ka cek masa ta banay anda kede sem na, ka wulkam anja ta banay amba a vəhdatərwa Jəwif hay

masa mapatakaya ta cakay heyey aa slam ata daw?

Mey da ray Israyel hay ma da ləham daa mebərey

²⁵ Məlma adaw hay, ya wudsey ka sərmara mey mabadakaya daha, amba ka pamara ray akwar ḥga ndəhay ma səra cek kalah ba. Ahaw, *Israyel hay siya na, ray ata manjərdakaya. Ama ta pas masa ndəhay *Jəwif hay ba hay masa Gazlavay ma wudsey ḥga ləhdata ta ləham cay na, Israyel hay siya hay a na, a mbəddamara menjey ata la, a pamara Gazlavay ḥga ndaw ata fara fara. ²⁶ Anda kede na, Gazlavay a ləhdata ndəhay Israyel hay la cəpa anda mawuzlalakaya daa dərewel anga ma ləvey:

«Ndaw ma da ləhdata ndəhay a da bawa
daa anqwa ḥga *Siyajw *.

A da mbəkdatara mebərey ḥga ndəhay daa səkway ḥga Jakwap.

²⁷ Kede he na, ara *mejəwey-mey adaw ta ata
ta pas masa yah ma da mbəkdatara mebərey
ata.»

²⁸ Ata ta təbmara *Mey-maaya-mawiya daa ba, anda kede, ta təram sem ḥga masa-gəra hay ḥga Gazlavay. A key anda kede na, amba akwar ndəhay Jəwif hay ba hay na, Gazlavay a ləhdakwar daa mebərey. Ama taa slam lanjar Gazlavay ta walata la maja ata na, ndəhay anja hay mawudtakaya kalah, asaya, maja ta jəwam

---

11:25 11.25 Mt 24.14; Jaŋ 10.16   * **11:26** 11.26 anqwa ḥga Siyajw: A wudsey ḥga ləvey ndəhay Jəwif hay, da daa ba, berney ḥga Jeruzelem.   **11:26** 11.26-27 Iz 59.20-21; 27.9; Jer 31.33-34

mey la ta papanj ñga papa ata hay zleezle.
29 Da Gazlavay ta wala ndaw sem, asaya, da ta kar maaya la a ndaw a na, a da njey anda ñgene, fa da mbødøda mewulkey aŋga daa ba.

30 Akwar ndøhay masa Jøwif hay ba hay na, zleezle akwar fa namar ray a Gazlavay daa ba. Ama Gazlavay ta sørfakwar dey-ceceh la wure kedø, maja ndøhay Jøwif hay ma namar ray ba. **31** Wure kedø masa ata ma namar ray a Gazlavay ba ñgene na, Gazlavay ta sørfakwar dey-ceceh la aa slam a ñga ata. A key anda kedø amba ata may, a mbøddamara menjey ata amba Gazlavay a sørfatar dey-ceceh. **32** Yaw, anda kedø, Gazlavay na, ta vøltar cøved la a ndøhay tabiya amba a namar ray ba. A ka anda kedø amba aŋga may, a sørfatar dey-ceceh a ndøhay ndav.

Mey da ray gøðanj ñga Gazlavay

33 Nøka! Gazlavay fa sørfatar dey-ceceh fara fara a ndøhay. Aŋga ndaw ta lenjesl, a sørta cek hay tabiya. Cek masa daa mevel aŋga na, ndaw ma gwa ñga søra daa ba. Cek masa aa ma wudey ñga ka na, ndaw ma gwa ñga søra daa ba. **34** Anda mawuzlalakaya daa dørewel ñga Gazlavay ma løvey:

«Ma søra mewulkey ñga Gazlavay na, wa?

Ma gwa ñga køta Bay Gazlavay na, wa?

35 Ma vølar cek a Gazlavay

ma føna cek masa aa ma vøldara na, wa?

11:29 11.29 3.3-4; 15.8

11.33 Jøw 11.7; Ps 139.17

11:32 11.32 3.22; Gal 3.22

11:33

11:34 11.34 Jøw 15.8; Iz 40.13

Kwa ndaw pal daa ba səlak.»

36 Ma ləmtərwa cek hay cəpa na, ara aŋga. Fa nəkfatar dey fa cek hay a tabiya amba cek hay a, a njam na, dasi har aŋga. Anja ndəhay ŋga həlmamara Gazlavay ŋga sərmataw. *Amen.

12

Ya da kakwar sləra a Gazlavay na, kwara?

1 Məlma adfaw hay, Gazlavay ta sərfakwar dey-ceceh la ga kalah. Anda kede, ambahw, vəldamara ray akwar tabiya ŋgada aŋga. Da ka vəldamara ray akwar tabiya ŋgada aŋga ha na, a key ŋgene, ka vəlmar cek maaya ma mbafar. Kede ara cəved masa fara fara ŋga ney ray a Gazlavay. **2** Ka da səpam kwakwas ŋga ndəhay masa da bəla kede ba. Vəlmar cəved a Gazlavay ŋga wey da ray akwar amba mewulkey akwar a mbədəy, mevel akwar a key maaya. Da akwar fa kamara anda kede na, ka sərmara cek masa Gazlavay ma wudsey la. Anda meləvey, ka sərmara cek masa maaya, ma mbafar, masa fara fara anda aŋga ma wudey.

3 Gazlavay na, ta kaya maaya la, ta paya la ŋga ndaw aŋga meslərey. Ara maja ŋgene, ya fa ləvkwar ŋgada akwar tabiya, ndaw a da pa ray aŋga ŋga ndaw mahura ma fəna gədanj aŋga ba. Ama kwa waawa ŋga nəka gədanj aŋga amba a səra aŋga na, kwara. Kwa waawa ŋga nəka menjey aŋga təde ta masa aa ma təba

mey ŋga Gazlavay ŋgene na, cay gway. ⁴ Ka sərmara kwa waawa da wuzlah akwar na, aŋga ta vaw pal, ama mezəvey hay fa vaw a na, ata ga. Kwa mezəvey wura wura na, aŋga ta sləra aŋga wal. ⁵ Aləkwa may kəne, aləkwa ga, ama aləkwa cəpa ya ta tərkwa sem ŋga vaw pal majā aləkwa macəmkaya ta *Kəriste. Aləkwa tabiya macəmkaya pal anda mezəvey ŋga vaw macəmkaya fa vaw ŋga ndaw pal. ⁶ Gazlavay ta vəlndakwar gədaŋ la mekele mekele anda aa ma wudəy ŋga vəlda a ndaw a, ndaw a. Anda kedə, kwa waawa ŋga kada sləra ta gədaŋ masa Gazlavay ma vəldara ha. Da ndaw aŋga ta gədaŋ ŋga təley mey ŋga Gazlavay na, ŋga təley mey masa Gazlavay ma wuzdara ŋgene gway. ⁷ Da ndaw aa ta gədaŋ ŋga jəney ndəhay na, maaya a jənta. Da ndaw aa ta gədaŋ ŋgaa sərkedey ndəhay na, maaya aa sərkadata. ⁸ Da ndaw aa ta gədaŋ ŋga dəktar mevel a ndəhay amba a hətam gədaŋ na, maaya a dəktar mevel. Da ndaw aa ta gədaŋ ŋga wunka cek aŋga ta ndəhay na, ŋga vəlda ta mevel maaya. Da ndaw aa ta gədaŋ ŋga key *bay-ray daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu na, ŋga ka sləra aŋga ta cəved e. Da ndaw aa ta gədaŋ ŋga key maaya a ndəhay masa daa banay na, ŋga katara ta meesəmey.

⁹ Si ka wudam vaw da wuzlah akwar ta mevel pal, ba na, ka da wudam vaw ta mey daada ba. Ka da təbmara ŋga key cek hay malamba ba. Ama səpam na, ŋga key cek masa maaya ta

---

12:3 12.3 1.5; Mt 20.26; 1Kwr 12.11, 28; Ef 4.17   **12:4** 12.4-5
1Kwr 12.27   **12:6** 12.6-8 1Kwr 12.4-11; 12.27-14.40; 1Pi 4.10-11

12:7 12.7-8 SNM 6.1-3; 2Kwr 9.5, 7

cəved e. **10** Wudam vaw da wuzlah akwar majā akwar cəpa na, məlmaŋ hay daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu. Anja kwa waawa ɳga nar ray a ndaw a, ndaw a da wuzlah akwar ta mevel maaya. **11** Vəldamara ray akwar ɳga key sləra ta gədaŋ akwar cəpa. Ka da təram ndəhay masayad̥ hay ba. Kamar sləra a Bay Mahura ta mevel akwar ndav. **12** Akwar fa səkwam cek masa Gazlavay ma ləvey a da vəldakwara. Anda kefə, sasəmam mandaw mandaw. Da akwar daa banay na, bəsmara banay a. Kam gədaŋ ɳga dərey dərgay mandaw mandaw. **13** Ndəhay ɳga Gazlavay masa cek ata hay daa ba na, jənmata, asaya, təbmata maaya maaya a way akwar hay.

14 Ndəhay masa ma sərdamakwar banay na, cacəfdamara Gazlavay ɳga pəstar mey. Cacəfdam na, amba Gazlavay a pəstar mey, ba na, a nəsta ba. **15** Yaw, da ndəhay ata daa meesəmey na, sasəmam bama. Da ndəhay ata daa matəway na, təwam bama. **16** Akwar da wuzlah akwar na, njam dəy macəmkaya letek. Ka da səpam ɳga tərey mahura da ray ndəhay siya daa mecəmey-ray akwar ba. Kwa sləra masa wura wura na, kamara ta meney ray. Ka da pamara ray akwar ɳga ndəhay ma səra cek hay kalah ba.

12:9 12.9 2Kwr 6.6; 8.24; 1Tm 1.5; 1Pi 1.22; 1Kwr 13.4-7   **12:10**
12.10 14.15; Jaŋ 13.14-15; Gal 5.13; 6.3, 10; Ef 4.2; Fəl 2.2-3   **12:11**
12.11 8.9; Gal 5.25; CWJ 3.15   **12:12** 12.12 5.2-3; 8.24-25; Mt
24.13, 22; Lk 18.1; 1Kwr 10.13; 1Tes 2.14   **12:13** 12.13 Gal 6.10;
Heb 13.2   **12:14** 12.14 Mt 5.44   **12:15** 12.15 Jəw 30.25; 1Kwr
12.26; 2Kwr 11.29   **12:16** 12.16 MM 3.7; 1Kwr 1.10-11, 19-20,
27-28; 8.1

17 Da ndaw ta kakwar cek maaya ba la na, ka da madamara a ndaw a ba. Ama səpam na, ɳga key cek hay masa maaya masa ndəhay maa həmdamara. **18** Anja da ka gwamara na, kam cek hay masa təde ta gədaŋ akwar amba ka njam ta ndəhay tabiya daa zazay. **19** Jam adaw hay, da ndaw ta kakwar cek maaya ba la na, ka da madamara a ndaw a ba. Mbəkdamara amba Gazlavay a cey mevel a ray a, maja mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, Gazlavay a ləvey: «Cek masa ndaw ma ka maaya ba na, ma da pəla na, yah. Ara yah, ma da kar cek maaya ba.»

20 Mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay saya, a ləvey: «Da masa-gəra akah, may fa car na, vəlar cek ɳga zəmey. Da yam fa kar na, vəlar yam ɳga sey. Da ka fa ka kəne na, hwaray a kar la, a mbədəda menjey aŋga la.» **21** Ka da mbəkda ray akah ɳga həbey maja ndaw ma kaka cek maaya ba amba ka madara na, kəne ba. Ama si ka key cek maaya amba ka key bay-gula da ray cek maaya ba ha.

13

Mey da ray meney ray ɳgada bay-ray hay ɳga ɳgwamna

1 Maaya na, kwa waawa a natar ray ɳgada *bay-ray hay ɳga ɳgwamna, maja kwa waawa ma key bay-ray na, ara Gazlavay ma vəldara. Yaw, bay-ray hay tabiya ɳga ɳgwamna na, ara

---

12:17 12.17 MM 20.22; 1Kwr 6.7; 1Tes 5.15; 1Pi 3.9   **12:19**
12.19 Mew 32.35; Mt 5.39   **12:20** 12.20 MM 25.21-22; Mt 5.44

Gazlavay ma pata. ² Anda kede, kwa waawa ma natar ray ba na, a key ŋgene a mbækda cəved masa Gazlavay ma wudey. Ndaw ma natar ray a bay-ray hay a ba na, sariya a təd̥da la. ³ Ndaw ma key cek ta cəved e na, a zlurey ta bay-ray hay ŋga ŋgwamna ba, ama ndaw ma key cek ta cəved e ba na, si a zlurey ta ata. Ka wudam ŋga zlurey ta bay-ray hay ŋga ŋgwamna ba, ba diya? Anda kede, si ka kam cek ta cəved e amba aa həmdamakwar. ⁴ Fara fara bay-ray hay ŋga ŋgwamna na, fa kamar sləra ŋgada Gazlavay ŋga jənkwar amba ka kam cek ta cəved e. Ama da akwar fa kam cek ta cəved e daa ba na, si ka zluram ta bay-ray hay a, maja ata ta gədaŋ ŋga sərdamakwar banay. A da sərdamakwar banay a na, ŋga tede ba. Da ndəhay ma ka cek ta cəved e ba, bay-ray hay a fa sərdamata banay na, a key ŋgene, a kamar sləra a Gazlavay. Anda kede, ata fa wuzdamərwa na, Gazlavay fa cey mevel a ray ndəhay ma ka cek ta cəved e ba. ⁵ Da anda kede na, aŋga maaya amba ka namatar ray a bay-ray hay ŋga ŋgwamna. Ka namatar ray na, maja Gazlavay ma da sərdakwar banay daada ba, ama maja ka sərmara ara cek ta cəved e.

⁶ Ara maja ŋgene, akwar ma pəlam budaw may. Ndəhay ma cakala budaw a na, ara ndəhay masa Gazlavay ma pata ŋga ka sləra ha. ⁷ Cek masa ndəhay ŋga ŋgwamna ata ta cəved ŋgaa cəfdafamakwar na, vəldamatara. Da ara budaw na, vəldamatara a ndəhay ma cakala budaw a.

Da ara dala እga cek mekele masa እgwamna maa cəfdafakwar na, vəldamara. Da ara እga ney ray እgada bay-ray hay እga እgwamna na, namatar ray.

Mey da ray menjey ta mewudey-vaw

⁸ Ka da njam ta dəvaz እga ndaw da ray akwar ba. Ama dəvaz pal da ray akwar daha amba ka pəlmara mandaw mandaw. Dəvaz a na, ara mewudey-vaw da wuzlah akwar. Ndaw ma wudey ndaw na, a key a nar ray fara fara እgada kwakwas እga Gazlavay. ⁹ Gazlavay a ləvey: «Ka da ley vaw saw ba, ka da kədsey ndaw vagay ba, ka da leley ba, ka da key dey fa cek እga ndaw ba.» *Mewey hay a kede ta siya hay cəpa na, macəmkaya daa mey pal ma ləvey: «Wuda meseembew akah anda kah ma wuda ray akah.»

¹⁰ Ndaw ma wudey ndaw na, kwa fa da kar cek maaya ba እgada ndaw aha daa ba. Anda kede, da ka wudey ndaw na, a key እgene, ka nar ray maaya maaya a kwakwas እga Gazlavay.

Mey da ray mewey vaw እga səkwey Yesu ma da vəhwə

¹¹ Wure kede na, ka sərmara, pas a ta wuswa cay. Ara pas masa akwar ma da sləkdam daa dəar. Ahaw, pas masa Gazlavay ma da ləhdakwar da bəla kede na, aa gweegwe cay. Pas a na, aa gweegwe da ray pas masa akwar ma təbmara mey እga Yesu təlam heyey. ¹² Tavad fa ndəvey

---

13:7 13.7 Mt 22.21   **13:8** 13.8-10 Jaŋ 13.34; 1Kwr 13; 16.14;
Gal 6.10   **13:9** 13.9 Mew 5.17-21; Lev 19.18; Mt 22.34-40; Gal
5.14; Jak 2.8-13   **13:11** 13.11 Ef 5.14-16; 1Kwr 7.29-31   **13:11**
13.11-12 1Tes 5.5-8

* , mamba slam a wurey †. Anda kede, ya da kakwa cek maaya ba anda ndəhay daa ləvanj saba. Ama jəwkwa vaw ta cek hay ma ka vəram ŋga key bay-gula da ray cek hay maaya ba anda ndəhay daa slam-mewedey. ¹³ Maaya na, menjey aləkwa a key maaya anda ndəhay daa slam-mewedey. Anda meləvey, ya da kakwa wasa malamba ba, ya da wakwa ba, ya da lakwa vaw saw da palah ba, ya da kakwa cek hay malamba ba, ya da tərkwa vaw ba, asaya, ya da kakwa səlenj fa cek ŋga ndaw ba may. ¹⁴ Anja maaya na, ka vəlmər cəved a Bay Mahura Yesu *Kəriste ŋga wey da ray akwar. Cek hay malamba masa akwar ma wudam kalah na, ka da kamara saba.

14

*Mey da ray ndəhay masa ta gədaŋ leŋ da ray
ndəhay masa ta gədaŋ pəreh*

¹ Ndəhay masa ta gədaŋ pəreh daa mey ŋga Gazlavay na, təbmata a wuzlah akwar. Ka da mbədmatar ray da ray mewulkey ata ba.

² Ya wudey ŋgaa guzlkwar na, da ray cek mezəmey. Ndəhay siya a wulkam na, cek hay

* **13:12** 13.12 tavad fa ndəvey: Ara mey-menjey da ray bəla kede ta ndəhay ma kam meborey. A wudey ŋga ləvey bəla gweegwe a ndəvey. † **13:12** 13.12 mamba slam a wurey: Ara mey-menjey da ray maaya ŋga Gazlavay ma da sawa a ray ndəhay. Ara pas masa aləkwa ma da njakwa ta Gazlavay da vad.

13:12 13.12 Ef 5.11; 6.11, 13; 1Jy 2.8   **13:13** 13.13 Lk 21.34; Ef 5.18   **13:14** 13.14 Fəl 2.5; Kwa 3.15   **14:1** 14.1 15.7   **14:1** 14.1–15.6 1Kwr 8.1–13; 9.22; 10.23–33; Kwa 2.16, 20–22; 1Tm 4.4–5; Heb 13.9

tabiya mezəmey. Anda kede, ata na, a zəmamara cek hay tabiya. Ama ndaw masa ta gədañ pəreh daa mey ɳga Gazlavay na, a zlurey ɳga zəmey cek wura wura ^{*}, a zəmey na, si gwaslaf ɳga lar daada gway. ³ Anda kede, ndaw masa ma zəmey aslaw na, a da rəsa ndaw masa ma zəmey gwaslaf ɳga lar daada gway ba. Yaw, ndaw masa ma zəmey gwaslaf ɳga lar daada gway na, a da mbədar ray a ndaw masa ma zəmta cek hay tabiya ba may, maja ata cewete Gazlavay ta təbta sem, ta mbəkdata daa ba. ⁴ Kaa kah na, wa amba ka mbədar ray a ndaw ma ka sləra ɳga ndaw mekele na! Da ndaw a, a key sləra maaya, da a key sləra maaya ba na, si bay anja ma da nəka sləra anja ha gway. Fara fara, ndaw a, a key sləra ta cəved e la, maja Bay Mahura, bay anja, aa ta gədañ ɳga jəna ndaw ma ka sləra ha ɳga key sləra maaya.

⁵ Ndaw mekele a wulkey dər hay mekele na, maaya a fəna dər hay siya. Ndaw mekele saya a wulkey dər hay cəpa na, ata letek. Anda kede, anja kwa waawa ɳga səra cek masa anja ma wulkada daa mevel anja maaya maaya. ⁶ Ndaw masa ma wulkey dər hay mekele a fəna siya hay na, a key ɳgene, a wudsey ɳga həslar ray a Bay Mahura Yesu. Yaw, ndaw masa ma zəmta cek hay cəpa na, a key ɳgene, a wudsey ɳga həslar ray a Bay Mahura may, maja fa kar suse

---

* **14:2** 14.2 a zlurey ɳga zəmey cek wura wura: Ndəhay a zluram ɳga zəmey cek wura wura na, maja aslaw masa kwakwas ɳga Jəwif hay ma təka sem, a wudam ɳga zəmey ba, asaya, a wudam ɳga zəmey aslaw ɳga kuley ba. **14:2** 14.2 Dan 1.8;

a Gazlavay fa cek hay masa aŋga ma zəmta ha. Asaya, ndaw masa ma zəmta cek hay cəpa ba na, a key ŋgene, a wudey ŋga həslar ray a Bay Mahura may, maja fa kar suse a Gazlavay fa cek hay masa aŋga ma zəmta ha.

⁷ Ya sərkwa, kwa aləkwa ta dey da bəla kedə, kwa aləkwa ta məckwa sem na, ya wakwa ray aləkwa ba. ⁸ Daa masa aləkwa ta dey kedə na, aləkwa manjatakaya ŋga kar sləra a Bay Mahura. Yaw, da masa aləkwa ma məckwa sem may, ya məckwa na, ŋga həslar ray a Bay Mahura. Anda kedə, kwa aləkwa ta dey, kwa aləkwa maməctakaya na, aləkwa cəpa ndəhay ŋga Bay Mahura Yesu *Kəriste. ⁹ Sərmara, Kəriste ta məcey la, ama ta sləkcfawa sem daa meməcey a ŋga key bay ŋga ndəhay masa ta dey ta masa maməctakaya. ¹⁰ Da anda kedə na, kah, ka mbədar ray a məlmakw, ka me? Kah, ka rəsa məlmakw, ka me? Aləkwa cəpa na, ya da nakwa fa mey ŋga Gazlavay, a kandakwar sariya. ¹¹ Anda mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay, ma ləvey:

«Yah, Bay Gazlavay masa ta dey, ya fa ləvey fara fara,
ndəhay tabiya a da ragadam fa mey adaw,
kwa waawa a da həslyā ray,
a da ləvey yah na, Gazlavay aŋga.»

¹² Anda kedə, kwa waawa a da kada cek masa aŋga ma ka fa mey ŋga Gazlavay.

14:6 14.6 1Tm 4.3-5   **14:7** 14.7-9 2Kwr 5.14-15; Gal 2.19-20

14:10 14.10 2.6   **14:11** 14.11 Iz 45.23-24   **14:12** 14.12 Gal

*Mey da ray mepey leŋgesl fa məlmaŋ hay
mekele mekele*

13 Da anda kede na, ya da mbədftakwar ray a məlma aləkwa hay saba. Ka da kam cek ɳga həlda məlmakw akwar ɳga key mebərey ba.

14 Yah na, yah ndaw ɳga Bay Mahura Yesu. Anda kede, ya səra fara fara, cek matəkakaya ɳga zəmey na, daa ba. Ama da ndaw a wulkey cek kede an̄ga maaya ba ɳga zəmey na, cek aha aa maaya ba na, ɳgada an̄ga gway. **15** Anda kede, da məlmakw a cey mevel a ray akah maja kah ma zəmey cek wura wura na, ɳgene ka ta səpey mewudsey-vaw daa ba. *Kəriste a məcey na, maja an̄ga may. Maaya na, anja cek masa kah ma zəma na, aa zəsda məlmakw ba. **16** Da ka wulkey cek aha an̄ga maaya ɳga key, ama ka nəka ndəhay fa pamara ɳga cek maaya ba na, ɳgene, ka da ka ba. **17** Mewey ɳga Bay Gazlavay da ray ndəhay na, ara mey da ray cek mezəmey ta cek mesey ba. Ama mewey ɳga Gazlavay da ray ndəhay na, ara menjey maaya fa Gazlavay, menjey daa zazay, asaya, menjey daa meesəmey masa Mesəfn̄ey an̄ga ma vəldərwa.

18 Yaw, da ndaw a kar sləra a Kəriste anda kede na, a mbafar a Gazlavay la, asaya, ndəhay aa həmdamara ndaw a la may.

19 Maja ɳgene, kakwa gədaŋ ɳga key cek ma handawa zazay ta ɳga key cek ma jənndakwar ɳga hətey gədaŋ daa mey ɳga Gazlavay da

14:13 14.13 1Kwr 10.32; 1Jŋ 2.10   **14:14** 14.14 14.23; Mt 15.11;
SNM 10.15; Tit 1.15   **14:15** 14.15 1Kwr 8.1, 11-13; 13; Gal 6.10

14:17 14.17 Mt 6.31-33; 1Kwr 8.8; Gal 5.22-24

wuzlah aləkwa. ²⁰ Ka da nəsmara sləra ɳga Gazlavay ta cek mezəmey ba. Ahaw, fara fara cek mezəmey cəpa na, aŋga maaya, ama da cek mezəmey a da həlda məlmakw ɳga key mebərey na, ɳgene, ɳgama kah ma zəma ba. ²¹ Ngama na, ka zəmam aslaw ba, ka sam wuzam ba. Kwa cek wura wura masa ma həlda məlmakw ɳga key mebərey na, mbəkdamara. ²² Mey masa akwar ma təbmara da ray mezəmey cek ta da ray mezəmey cek ba na, ka da wuzdamara a ndaw ba, si akwar ta Gazlavay gway. Ndaw masa ma key cek ta mevel aŋga cəpa, a wulkey cew cew ba na, maaya ɳga Gazlavay aa da ray a. ²³ Ama ndaw masa fa wulkey cew cew da ray cek mezəmey, a zəma cek aha na, ɳgene, Gazlavay a kar sariya la ɳgaa zəd̥da maja ta zəma cek aha ta mevel pal daa ba. Yaw, kwa meeme masa ndaw ma ka ta mevel cew cew na, a key ɳgene, a key mebərey.

15

Mey da ray mekey maaya ɳgada ndəhay

¹ Aləkwa ndəhay masa ta gədaŋ daa mey ɳga Gazlavay *, maaya na, ya jəntakwa ndəhay masa ta gədaŋ pəreh daa mey a. Ya da kakwa cek masa ma mbafandakwar daada ba. ² Maaya na, kwa waawa a key cek masa ma mbafatar a

---

14:21 14.21 1Kwr 8.13   **14:23** 14.23 14.14   * **15:1** 15.1 ndəhay masa ta gədaŋ daa mey ɳga Gazlavay: Fedē Pawl a wudey ɳga ləvey ndəhay masa ta gədaŋ na, ara ndəhay ma səpam kwakwas ɳga Mawiz saba, ama ara ndəhay ma pamara Yesu ɳga ndaw ata fara fara.   **15:1** 15.1-2 14.1-2; 1Kwr 8.1-2; 10.23-24

ndəhay amba a jənta ndəhay ɳga hətey gədaŋ
daa mey ɳga Gazlavay a dey a, a dey a. ³ Ya
sərkwa fara fara, *Kəriste na, ta key cek masa ma
mbafar ɳgada ray aŋga na, daa ba. Ama anda
mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, ma
ləvey: «Ndəhay ta cədmaka la, kah Gazlavay,
ama mecədsey a ta vəhwa sem a ray adaw
†.» ⁴ Cek hay tabiya masa mawuzlalakaya
daa dərewel ɳga Gazlavay zleezle na, ara ɳgaa
sərkadandakwar mey masa fara fara, amba ya
pakwa lenjesl fa cek masa Gazlavay ma ləvey
a vəldandakwara la heyey. Ya pakwa lenjesl
na, maja mey mawuzlalakaya daa dərewel
ɳga Gazlavay fa vəlndakwar gədaŋ, asaya, fa
jənndakwar amba ya bəskwa banay. ⁵ Anja
Gazlavay ndaw ma vəltar gədaŋ a ndəhay ta ma
dəktar mevel a ndəhay ɳga vəlkwar mewulkey
maaya amba ka njam akwar macəmkaya cfay pal
anda Yesu Kəriste ma wudey. ⁶ Anda kede,
akwar tabiya daa slam a, ka da cəmdamara cfay
akwar pal ɳga həlmey Gazlavay papan ɳga Bay
aləkwa Mahura, Yesu Kəriste.

*Mey da ray ndəhay cəpa ma da həlmamara
Bay Gazlavay*

⁷ Təbmata ndəhay siya hay anda *Kəriste
ma təbkwar. Təbmata amba a həslmar ray a
Gazlavay. ⁸ Ya fa ləvkwar fara fara, Kəriste a
sawa a bəla na, ɳga katar sləra ɳgada *Jəwif

---

† **15:3** 15.3 mecədsey a ta vəhwa sem a ray adaw: Fede a wudey
ɳga ləvey «mecədsey a vəhwa a ray Yesu Kəriste». **15:3** 15.3

Ps 69.10   **15:4** 15.4 1Kwr 10.11; 2Tm 3.16   **15:5** 15.5 12.16;
Fəl 2.2-5   **15:7** 15.7 14.1

hay amba a wuzdatara Gazlavay na, ara ndaw ma mbərzley ba. A sawa na, ɳga key cek masa Gazlavay ma ləvtar a papaɳ ɳga papa ata hay zleezle a katara la heyey. ⁹ Asaya, a sawa na, amba ndəhay masa Jəwif hay ba a həslmar ray a Gazlavay maja maaya anja, anda mawuzlalakaya daa derewel ɳga Gazlavay zleezle, ma ləvey:

«Ara maja kede, yah ma da həslka ray
fa mey ɳga ndəhay masa Jəwif hay ba hay.

Ya da həlmaka ta walay.»

¹⁰ Mawuzlalakaya daa derewel ɳga Gazlavay saya, a ləvey:

«Akwar ndəhay masa Jəwif hay ba,
sasəmam daa slam a ta ndəhay ɳga Ga-
zlavay.»

¹¹ Mawuzlalakaya saya, a ləvey:

«Akwar ndəhay Jəwif hay ba, həlmamara Bay
Gazlavay.

Anja kwa ndaw daa səkway wura wura
ɳga həlma Bay Gazlavay.»

¹² *Izay, *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay taa
guzley la saya, a ləvey:

«Ndaw a yawa la daa səkway ɳga Jese,
a da key bay ɳga ndəhay masa Jəwif hay ba
may.

Ndəhay masa Jəwif hay ba na,
mewulkey ata aa da ray ndaw aha amba a
ləhdata.»

15:8 15.8 Mt 15.24; SNM 3.25-26   **15:9** 15.9 Ps 18.50; Rm 11.13

15:10 15.10 Mew 32.43   **15:11** 15.11 Ps 117.1   **15:12** 15.12

13 Anja Gazlavay, ndaw ma vəltar gədañ a ndəhay amba a pam lengesl a ray a heyey na, ŋgaa səmdakwar mandaw mandaw, anja ŋga njadakwar daa zazay maja akwar ma pamara ŋga ndaw akwar fara fara. Anda kede, cek masa anja ma da vəldakwara ha na, akwar fa səkwmara ta gədañ ŋga *Mesəfney ŋga Gazlavay.

Mey da ray sləra ŋga Pawl

14 Məlma adaw hay, yah ta ray adaw ya fa ləvkwar, ya səra, fara fara akwar na, ndəhay ma wudam ŋga key cek maaya. Ka sərmara mey masa fara fara, ka gwamara ŋga kətmata ndəhay mekele ta mey a. **15** Ta ŋgene he cəpa, daa leeter adaw kede, mey hay masa akwar ma cəndamara cay dəga zleezle na, ya sərfadakwara saya, ya zlurey ba. Ya zlurey ba na, maja Gazlavay ma kaya maaya la, **16** a paya ŋga key sləra ŋga Yesu *Kəriste ŋgada ndəhay masa *Jəwif hay ba hay. Yah ma vəlda ray adaw la fara fara ŋgada Gazlavay ŋga wuzey Mey anja maaya mawiya. Ya wuzdatara mey a, a ndəhay masa Jəwif hay ba, amba a təram ŋga cek mavəldakaya ŋgada anja masa ma mbafar kalah, cek masa *Mesəfney ŋga Gazlavay ma pa wal ŋgada Gazlavay a. **17** Anda kede, ya faa səmey ga da ray sləra ŋga Gazlavay masa yah ma ka maja yah na, macəmkaya ta Yesu Kəriste. **18** Kwa ya fa da gwa ŋgaa guzley da ray cek mekele na, daa ba, si da ray sləra masa

---

15:13 15.13 5.1-2; 8.14-16, 24-28; 12.12   **15:15** 15.15-16 1.5

15:16 15.16 Fəl 2.17

Kəriste ma ka ta fa yah, amba a handatərwa ndəhay masa Jəwif hay ba hay ɳga namar ray a Gazlavay. A handatərwa na, ta fa mey masa yah ma wuzda lej ta fa cek masa yah ma kata.

¹⁹ Asaya, a handatərwa na, ta fa maazla hay mekele mekele ma rəzley ndaw masa anja ma kata lej ta fa gədanj ɳga Mesəfnəy anja. Anda kede, yah ma wuzda *Mey-maaya-mawiya ɳga Kəriste la dəga da *Jeruzelem haa kasl aa hwayak ɳga Iliri. Ya ta wuzda mey a la tabiya maaya maaya daa slam hay a ɳgene. ²⁰ Anda meləvey, ya wuzey mey a na, daa hwayak hay masa ndəhay ma cəndamara mey da ray Kəriste daa ba aranj. Ya wudey ɳga wuzey mey a daa hwayak hay masa ndəhay ma cəndamara mey da ray Kəriste cay ba, maja ndəhay a da wulkam ara anda ya ləmey way a ray salay ɳga way masa ndaw mekele ma pa. ²¹ Ya ka anda kede na, ya wudey ɳga key anda mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, ma ləvey:
 «Ndəhay masa ta wuzdamatara mey
 da ray a daa ba aranj na, a hətmar la ta dey
 ata.

Ndəhay masa kwa ta cənam mey
 da ray a daa ba na, a cəndamara mey a la.»

Pawl a wudey ɳga daw a Rawm

²² Yah ma wulkey la dey ga ɳga daw fa akwar a *Rawm, ama ya ta hətey har daa ba maja sləra ha kede. ²³ Mevey ga, ya ta wudey la ɳga daw

15:18 15.18 2Kwr 3.5

15:19 15.19 Mk 16.17; 2Kwr 12.12

15:20 15.20 1Kwr 3.10-12; 2Kwr 10.15-16

15:21 15.21 Iz 52.15

15:22 15.22-24 1.9-13

fa akwar, ama sləra ta təkyə sem. Wure kede na, yah ma ndəvda sləra adaw cay daa hwayak hay fede. ²⁴ Ya wudey ɳga daw fa akwar dəba ɳga njawa nekədsey ɳga kawa matakwan akwar. Fa dəba ha, ya daw la aa hwayak ɳga Espay. Yaw, ya wudey ka jənmaya ɳga daw ɳgadaa hwayak a. ²⁵ Ama wure kede na, ya wudey ɳga daw fa ndəhay ɳga Gazlavay da *Jeruzelem dəagay ɳga jəntərwa, ²⁶ maja ndəhay daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu da Masadəwan ta da Akay ta cakalam dala la ɳga jəney masa-viya hay daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu da Jeruzelem e. ²⁷ Ara mevel ata ma wudey ɳga cekeley dala ha. Ama fara fara si a jənmata ndəhay a maja ara cek anda dəvaz. Ya ləvey anda kede na, maja ndəhay da Masadəwan ta da Akay a ata *Jəwif hay ba, ama ta hətam maaya ɳga Gazlavay la ta fa Jəwif hay. Anda kede, anja maaya amba ndəhay Jəwif hay ba hay a, a jənmata ndəhay Jəwif hay ta zleley ata hay may. ²⁸ Da yah ma ndəvdərwa sləra ha cay da Jeruzelem e, asaya, da yah ma vəldatara dala macakalakaya heyey cay a ndəhay fetedə na, ɳgene, ya daw aa hwayak ɳga Espay dəba, ama ya da daw na, ta fa akwar. ²⁹ Ya səra, da yah ma wusey la fa akwar na, *Kəriste a pəskwar mey la maja yah ma daw a.

³⁰ Məlma adaw hay, ambahw, kakwa gədanj ɳga dərey dəngay a Gazlavay ta mevel aləkwa cəpa maja yah. Yaa cəfdakwar kaa na,

ta mezəley ɳga Bay Mahura Yesu Kəriste, asaya, yaa cəfdakwar majə mewudey-vaw masa *Mesəfney ɳga Gazlavay ma handərwa a wuzlah aləkwa. ³¹ Dəram dangay na, amba ndəhay ma səra Yesu Kəriste ba da *Jude a sərdamaya banay ba. Dəram dangay saya, amba cek masa yah ma da handatara a ndəhay ɳga Yesu da Jeruzelem heyey na, a təbmara ta meesəmey. ³² Anda kede, da Gazlavay ta təba la na, ya wusey la fa akwar ta meesəmey. Da yah ma wusey la na, ya məskey vaw la nekədsey da wuzlah akwar. ³³ Anja Gazlavay, ndaw ma handawa zazay mandaw mandaw a ray ndəhay, ɳga njey ta akwar tabiya. *Amen.

16

Pawl a catar har a ndəhay siya da Rawm

¹ Ya faa guzlkwar da ray dam-mama aləkwa Febe, ɳgwas ma jənta ndəhay daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu da Senkəre.

² Təbmara ɳgwas aha maaya maaya ta mezəley ɳga Bay aləkwa Mahura. Təbmara na, anda ndəhay ɳga Yesu ma təbam ndəhay. Da cek fa vəfa daa ba na, jənmara majə aŋga ta jəney ndəhay la ga. Kwa yah may, ta jənya la.

³ Camatar har ɳgada ata Pəriskə ta zel e Akilas.

Ara ndəhay masa ala ma kam sləra ɳga Yesu *Kəriste bama. ⁴ Ara ndəhay masa ma

---

15:30 15.30 2Kwr 1.11; Ef 6.18-19; Kwa 4.3; 2Tes 3.1-2   **15:31**
 15.31 SNM 21.10-11; 1Tes 2.14-15   **15:32** 15.32 1.7   **15:33**
 15.33 1Tes 5.23   **16:1** 16.1 SNM 18.18   **16:3** 16.3 SNM 18.2,
 18-19, 26

veldamara ray ata la amba a ləhdamaya daa meməcey. Ya fa katar suse ga. Ma katar suse he na, yah daada ba, ama ndəhay cəpa masa daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu Kəriste masa *Jəwif hay ba fa kamatar suse may.

- 5 Camatar har a ndəhay ɳga Yesu masa ma kusam da way ata.
Camar har a Epayinet, jam adaw masa yah ma wudə kalah, ndaw masa ma təba mey ɳga Kəriste ɳgeeme daa hwayak ɳga Azi.
- 6 Camar har a *Mari, ɳgwas masa ma kakwar sləra la ga.
- 7 Camatar har ɳgada ata Andərawnkus ta Juniyas. Ara səkway adaw hay, ya ta zəmam daŋgay la bama. Ata na, ara ndəhay meslərey ɳga Yesu masa ndəhay ma sərmata maaya maaya. Ata na, a təbmara mey ɳga Kəriste teesed da ray adaw.
- 8 Camar har a Ampəliyatus, jam adaw masa yah ma wudə kalah daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu Bay Mahura.
- 9 Camar har a Urbej, ndaw masa aləkwa ma kakwa sləra ɳga Kəriste bama. Camar har saya ɳgada jam adaw Estakis.
- 10 Camar har a Apel, ndaw masa ma sərey banay ga maja Kəriste, ama ta njey la aŋga ndaw ɳga Yesu fara fara cəŋga.
Camatar har ɳgada ndəhay da way Aristawbul may.
- 11 Camar har a səkway adaw Herawdiyanw.

Camatar har ɳgada ndəhay daa səkway ɳga
Narsis ma təbmara mey ɳga Bay Mahura.

¹² Camatar har ɳgada ata Tərifen ta Tərifawz,
ndəhay masa ma kam sləra la ga ɳgada Bay
Mahura.

Camar har may ɳgada jam adaw Persit, masa
yah ma wudə kalah. Ara ɳgwas ma key
sləra la ga ɳgada Bay Mahura.

¹³ Camar har ɳgada Rufus, ndaw masa fa səpa
mey ɳga Gazlavay ta cəved e. Camar har a
mamaha masa ma wadaya vaw anda anja
mamay.

¹⁴ Camatar har ɳgada ata Asinkərit, Fəlegwən,
Hermes, Patərawbas, Hərməs, asaya,
camatar har ɳgada məlmaŋ hay daa
mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu masa
ata bama.

¹⁵ Camatar har ɳgada Filalagw, Juley lej
Nere ta dam-mamaha. Camar har ɳgada
Awlimpas, asaya, camatar har ɳgada
ndəhay ɳga Yesu masa ata bama.

¹⁶ Cam har da wuzlah akwar cəpa pal pal, ak-
war məlmaŋ hay daa Yesu Kəriste. Ndəhay
daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Kəriste
cəpa a camakwar har.

Mey ɳga madagway-dakw

¹⁷ Məlma adfaw hay ya fa kakwar am-
bahw, pam lengesl ta ndəhay ma handamawa
mewudkey-day a wuzlah akwar maja a da
nəsmara meesərkey masa akwar ma cəndamara

da ray *Kériste. Ka da njam ta ata daa slam a ba. **18** Fara fara, sèkway ñga ndəhay anda ñgene na, fa kamar slèra a Kériste Bay alèkwa Mahura daa ba, ama a kam slèra na, maja hwad ata daada gway. Faa zəddamata ndəhay masa ma sèra cek ba ta mey ata hay maaya maaya masa ma betey ndəhay. **19** Ndəhay tabiya a sèrmara akwar fa namar ray ñgada Bay Mahura, ara maja ñgene, ya faa sèmey ga da ray akwar. Cek mahura na, pam leñgesl ñga wunkey cek masa maaya ta maaya ba. Cek masa maaya ba na, ka da kamara ba. **20** Gazlavay, ndaw ma handawa zazay a ndəhay na, a fəna *Satan la ta gədaŋ, a da pa Satan a asi salay akwar. Anja maaya ñga Bay alèkwa Mahura Yesu ñga njey ta akwar.

21 Timawte, ndaw masa ala ma kam slèra cew e, a cakwar har. Ndəhay adaw hay ata Lusiyus, Jasaŋw leŋ Sawsipater a camakwar har may.

22 Yah Tertiyus, ndaw ma wuzlala mey ñga Pawl tabiya daa leeter kede, ya fa cakwar har ta mezəley ñga Bay Mahura Yesu, ndaw masa ma cəmndakwar.

23 Gayus, ndaw masa yah ma njey da way anga a cakwar har. Ara ndaw masa ndəhay ñga Yesu ma kusam da way anga ñga dəreye daŋgay. Eraste, ndaw ma kərza dala ñga ñgwamna daa berney fedé, ta məlma alèkwa Kartus a camakwar har may.

[²⁴ Anja maaya ɳga Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ɳja njey ta akwar tabiya. *Amen.]

Mehəlmey Gazlavay

²⁵ Həlmakwa Bay Gazlavay. Aŋga na, a gwa a vəlkwar gədən ɳja njey daa cəved aŋga ta fa *Mey-maaya-mawiya masa yah ma wuzdatara a ndəhay da ray Yesu *Kəriste. Zleezle na, Mey-maaya-mawiya ha mabadakaya fa dey ɳja ndəhay. ²⁶ Ama wure kedə na, mey a ta wuzwa cay ta fa ndəhay ma təla mey aŋga ma wuzlalamara zleezle da ray Kəriste. Anda kedə, səkway hay masa *Jəwif hay ba da bəla tabiya ta jəkam sləmay fa mey a la anda Gazlavay ma ləvey, Gazlavay masa aa ta dey ɳja sərmataw. A wudey ndəhay tabiya a jəkam sləmay fa Mey-maaya-mawiya ha, amba a təbmara, a namar ray.

²⁷ Anja ndəhay ɳga həlmamara Gazlavay ɳja sərmataw! Ara aŋga pal taava aŋga, ndaw ma səra cek. Həlmakwa maja Yesu Kəriste. *Amen.

**Mejøwey-mey Mawiya
Mofu-Gudur: Mejøwey-mey Mawiya New Testament
Le Nouveau Testament en langue Mofu-Gudur
(Cameroun)**

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Mofu-Gudur)

Contributor: Aramaic Bible Translation, Inc.

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
2b021919-36cf-59da-a35f-10c5e5548811